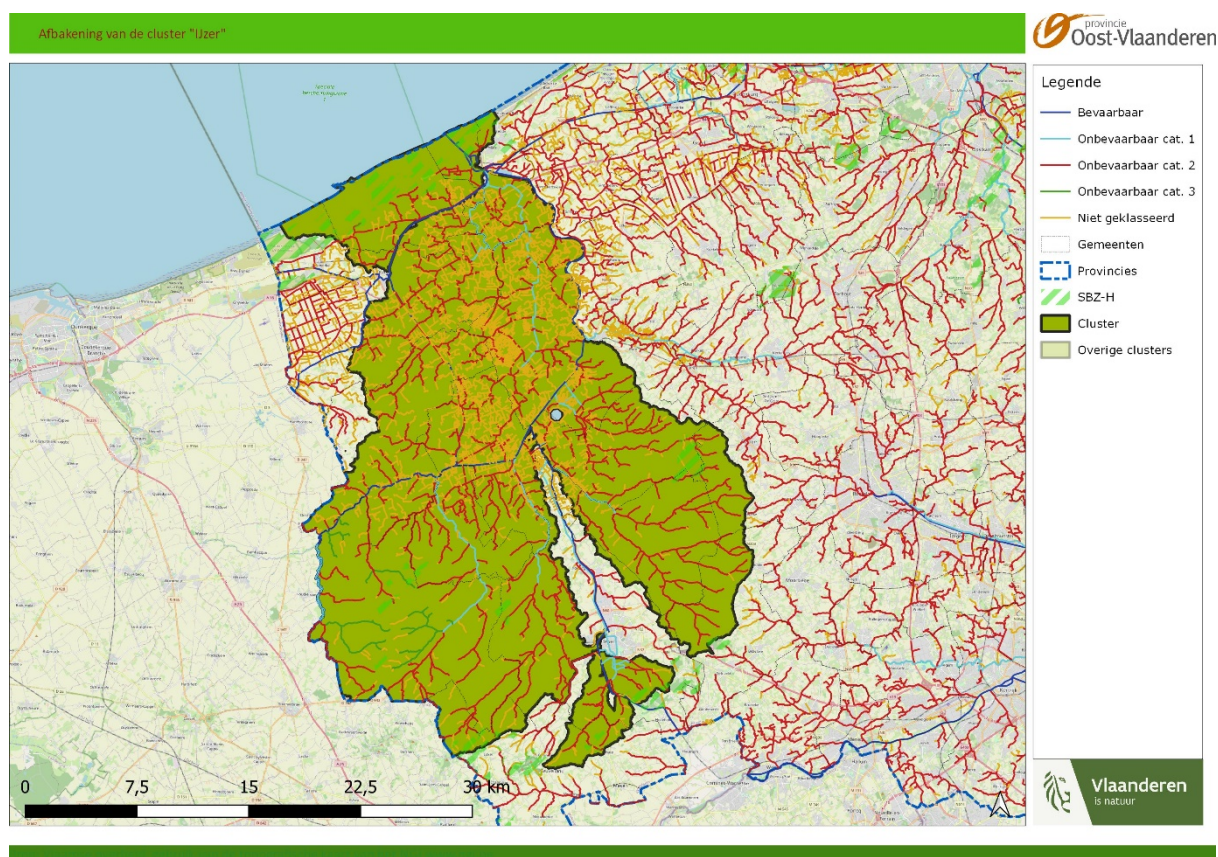

3.2.12 IJzer

Situering

Deze cluster is gesitueerd in het IJzerbekken in de provincie West-Vlaanderen. De afstroomzones van de Poperingevaart, Grote Kommelbeek, Heidebeek, Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen, IJzer I, IJzer II, Martjevaart, Veurne Ambacht Polder Waterlopen, Havengeul IJzer, Lokanaal en Blankaart Waterlopen bevinden zich volledig in deze cluster. In deze cluster zijn er actuele waarnemingen van kleine modderkruiper op diverse trajecten van de IJzer, de Heidebeek, de Poperingevaart, de Grote Kommelbeek, de Martjevaart, de Stenensluisvaart, de Houtensluisvaart, de Reepdijk, de Grote Beverdijkvaart, de Grote IJzerbeek en de Vleterbeek.

Figuur 50: Afbakening van de cluster IJzer.

De cluster is ca. 75403 ha groot en omvat volgende afstroomzones:

Tabel 23: Situering van de cluster binnen de afstroomzones

Bekken	Afstroomzone	
IJzerbekken	A0_VL05_12 Afstroomzone van Poperingevaart	Volledig
IJzerbekken	A0_VL05_2 Afstroomzone van Grote Kommelbeek	Volledig
IJzerbekken	A0_VL05_4 Afstroomzone van Heidebeek	Volledig
IJzerbekken	A0_VL05_5 Afstroomzone van Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen	Volledig
IJzerbekken	A0_VL08_7	Volledig

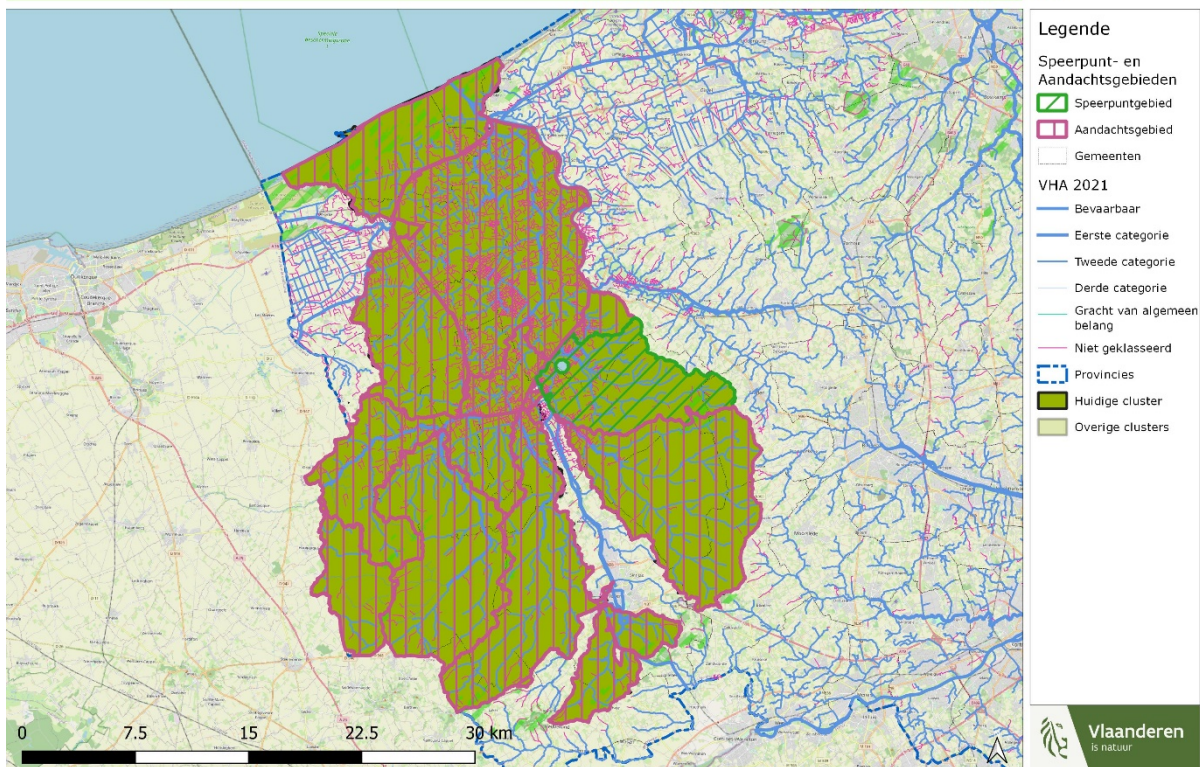
	Afstroomzone van IJzer I	
IJzerbekken	A0_VL21_8 Afstroomzone van IJzer II	Volledig
IJzerbekken	A0_VL11_10 Afstroomzone van Martjevaart	Volledig
IJzerbekken	A0_VL11_13 Afstroomzone van Veurne Ambacht Polder Waterlopen	Volledig
IJzerbekken	A0_VL17_15 Afstroomzone van Havengeul IJzer	Volledig
IJzerbekken	A0_VL17_174 Afstroomzone van Lokanaal	Volledig
IJzerbekken	A0_VL21_1 Afstroomzone van Blankaart Waterlopen	Volledig

De belangrijkste bestemmingscategorieën op het gewestplan binnen deze cluster zijn:

- Landbouw (ca. 18143 ha)
- Woongebied (ca. 4218 ha)
- Reservaat en natuur (ca. 2038 ha)

Ca. 3,58% van deze cluster (ca. 2701 ha) behoort tot het Vlaams Ecologisch Netwerk/ Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (VEN/IVON). Qua speciale beschermingszones (SBZ) in het kader van het Natura 2000-netwerk is ca. 3,49% (ca. 2629ha) habitatrictlijngebied (SBZ-H) en ca. 5,42% (ca. 4085,359 ha) vogelrichtlijngebied (SBZ-V). Van de onbevaarbare geklasseerde waterlopen (ca. 1719 km) is ca. 5% (ca. 87,5km) gelegen in VEN/IVON en/of SBZ.

De afstroomzones Heidebeek, Veurne Ambacht Polder Waterlopen, Lokanaal, IJzer II en Martjevaart zijn aangeduid als aandachtsgebieden klasse 6. Dit zijn gebieden waar de goede ecologische toestand nog niet bereikt wordt in 2033 maar waar er wel vooruitgang beoogd wordt via generieke maatregelen. De afstroomzones Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen, IJzer I en Havengeul IJzer zijn aangeduid als aandachtsgebieden klasse 5. De deadline voor het behalen van de goede ecologische toestand is in deze afstroomzones behouden voor 2033 maar er is hier wel potentieel voor sterke vooruitgang mits het uitvoeren van acties opgenomen in stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 en volgende stroomgebiedbeheerplannen. De afstroomzones Poperingevaart en Grote Kemmelbeek zijn aangeduid als aandachtsgebied klasse 4. De goede ecologische toestand moet in deze afstroomzones pas in 2033 of erna behaald van zodra natuurlijk herstel is ingetreden, mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP 2022-2027 en volgende stroomgebiedbeheerplannen. Ten laatste is afstroomzone Blankaart Waterlopen aangeduid als speerpuntgebied klasse 3. Hier moet de goede ecologische toestand bereikt worden na 2027 met name van zodra natuurlijk herstel is ingetreden en mits uitvoering van acties opgenomen in stroomgebiedbeheerplan 2022-2027.

Figuur 51: Afbakening van de cluster IJzer met overdruk speerpunt- en aandachtsgebieden.

Doelstellingen

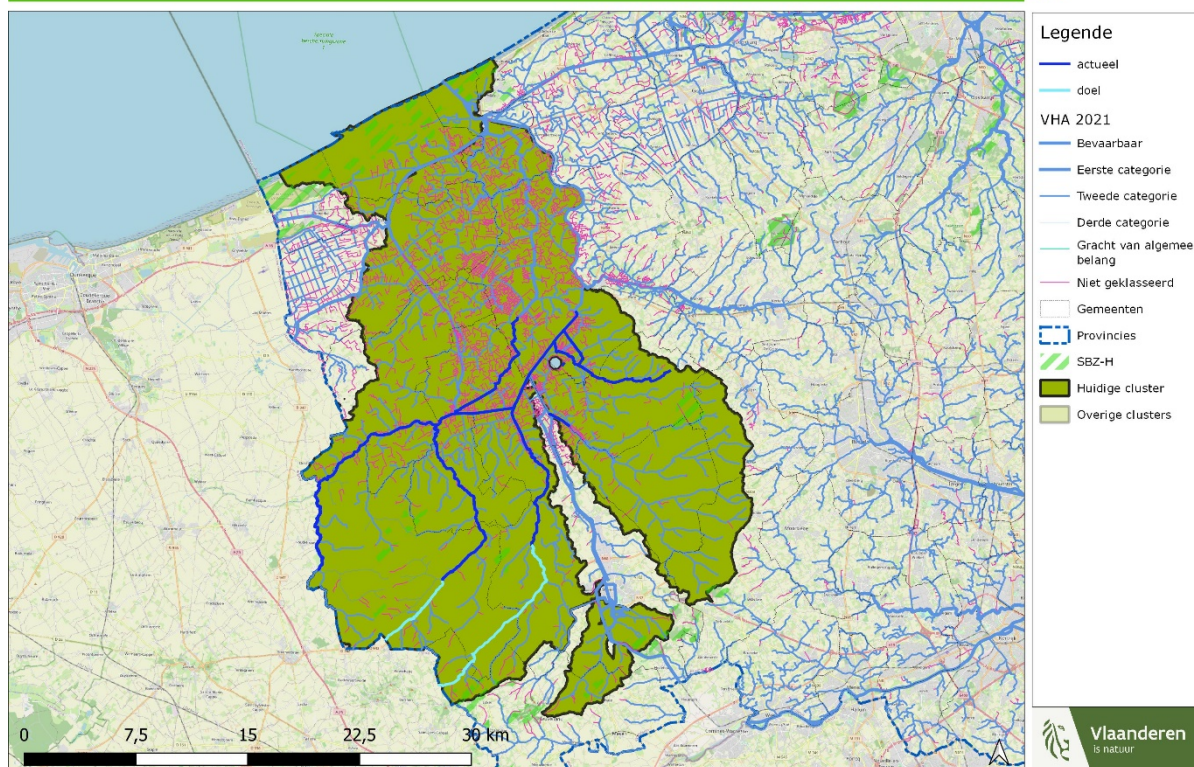
Het studiegebied overlapt voor een groot/klein deel met volgende SBZ-H gebieden:

- Duingebieden inclusief IJzermonding en Zwin
- Bossen, heiden en valleigebieden van zandig Vlaanderen: westelijk deel
- West-Vlaams Heuvelland

Voor alle drie de gebieden werden geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor kleine modderkruiper.

Omdat de lokale staat van instandhouding van elke populatie van een Europees beschermde soort in Vlaanderen minstens behouden moet blijven (= *stand-still*-beginsel), worden in dit soortenbeschermingsplan ook voor deze cluster doelstellingen en acties geformuleerd voor kleine modderkruiper.

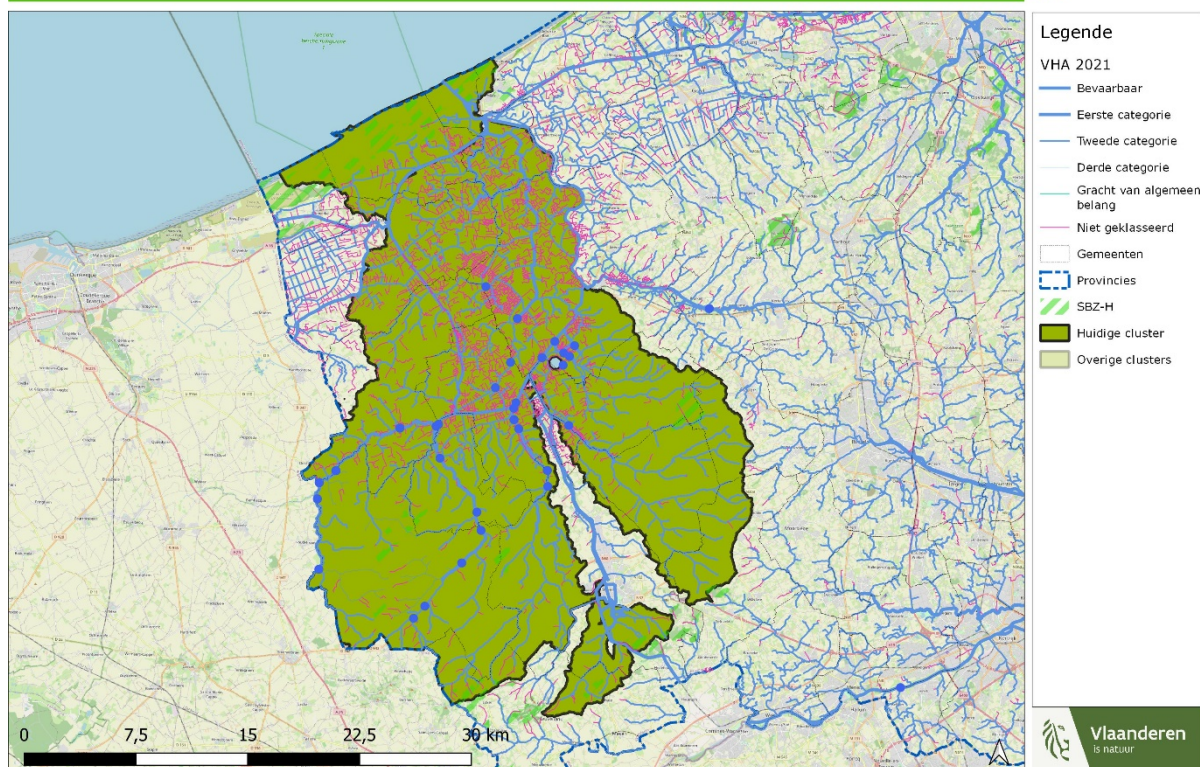
Op de volgende kaart worden de waterlooptrajecten weergegeven waar kleine modderkruiper voorkomt en waar de soort dient uit te breiden. Er werd visueel een onderscheid gemaakt tussen de trajecten waar de soort reeds voorkomt (=actueel) en de uitbreidingszones (=doel).

Figuur 52: Waterlooptrajecten in de cluster IJzer met actueel voorkomen en uitbreidingsdoelen voor kleine modderkruiper.

Er zijn 53 waarnemingen geweest van kleine modderkruiper in deze cluster in de periode 1996-2021. In de Heidebeek zijn in 2019 ter hoogte van de Winnezelestraat enkele individuen gevonden. Ook ter hoogte van de Heybrugstraat zijn er over verschillende jaren heen telkens waarnemingen geweest van een groot aantal individuen op deze waterloop. Op de Vleterbeek ter hoogte van de monding van de Winterbeek en ter hoogte van de Boescheepseweg zijn er in 2019 enkele individuen gevonden. Op verschillende locaties over het traject van de Poperingevaart vanaf het centrum van Poperinge tot de monding zijn er ook verschillende waarnemingen gebeurd van grotere groepen kleine modderkruiper in 2017, 2010 en 2006.

Op het traject van de Grote Kimmelbeek tussen de monding van de Wijngatebeek en de monding in de IJzer zijn er ook kleine aantallen individuen gevonden bij visonderzoek in 2013, 2011 en 2008. Ook op de Martjevaart, de Stenensluissvaart en de Houtensluissvaart zijn er waarnemingen gesignaleerd van telkens een klein aantal individuen. De Grote Beverdijkvaart kent een relatief recente waarneming van 2017 ter hoogte van de Alveringemstraat. Stroomafwaarts hiervan in de Reepdijk zijn er oudere waarnemingen op de kruising met de Hazewindstraat en de Reningesteenweg uit 2009 en 2003. Op het traject van de IJzer vanaf de Franse grens tot het Sparkenvaardeke zijn er acht locaties waar er in de periode 1996-2019 verschillende, vaak kleinere groepen kleine modderkruiper zijn terug gevonden.

Figuur 53: Actuele waarnemingen (blauwe bollen) van kleine modderkruiper in de cluster IJzer (2000-2021) (bron: INBO, VISdatabank, PCM).

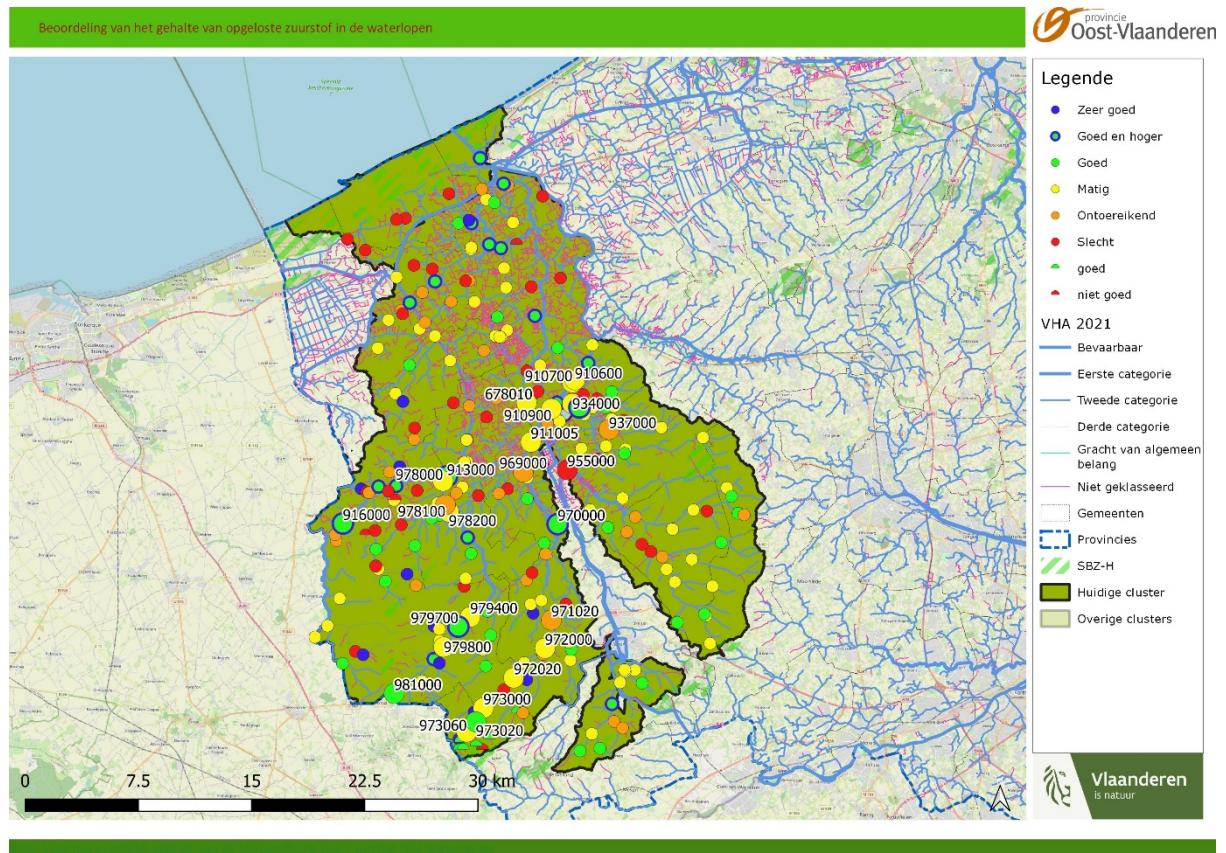
Actieplan

Het actieplan houdt rekening met bestaande programma's en actieplannen, zoals de stroomgebiedbeheerplannen (SGBPn) 2022-2027. De uitvoering van deze acties in de cluster zal een relevante bijdrage leveren aan de verbetering van de lokale staat van instandhouding van kleine modderkruiper.

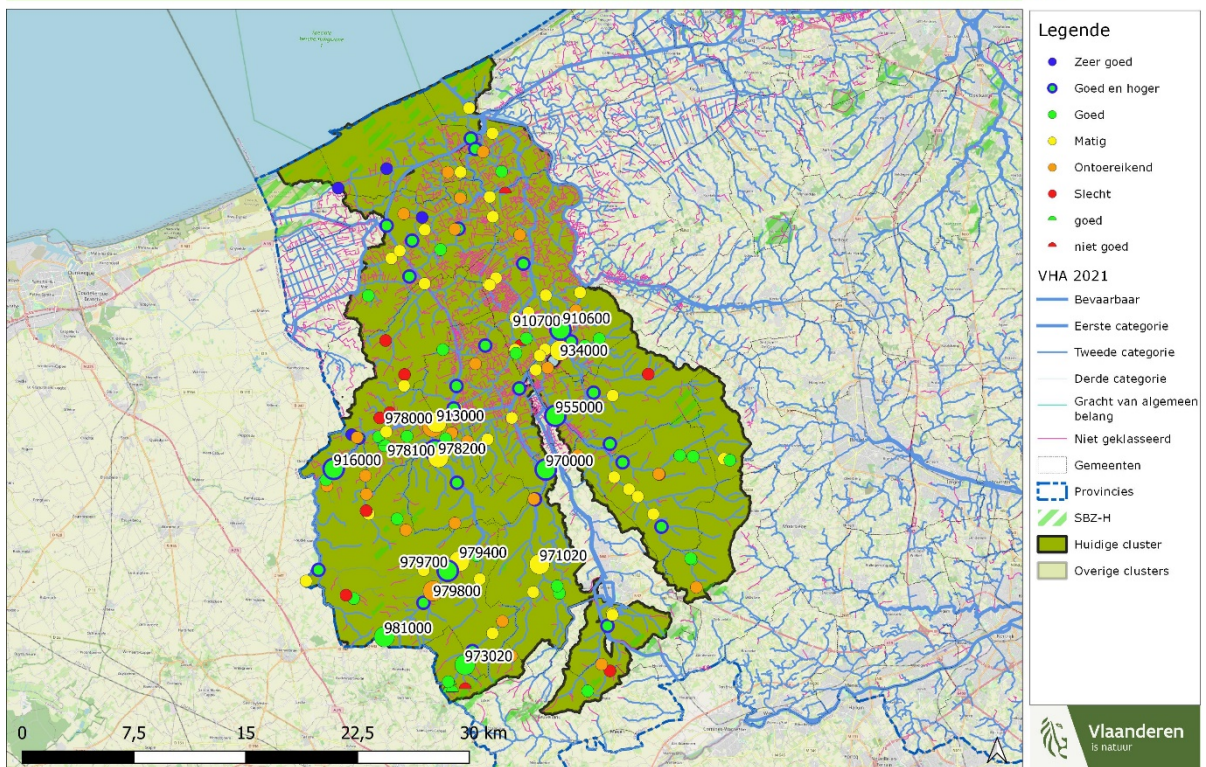
Dit soortenbeschermingsprogramma voorziet in een verdere concretisering en prioritering van deze acties en in bijkomende acties die meer focus en sturing kunnen geven om in deze cluster de Europese natuurdoelen voor kleine modderkruiper te realiseren. Deze acties worden in de verschillende clusters gebundeld in 7 strategieën:

- Strategie 1: saneren van resterende puntlozingen en overstorten
- Strategie 2: aanpakken van diffuse verontreiniging
- Strategie 3: structuurherstel
- Strategie 4: wegwerken van vismigratieknelpunten
- Strategie 5: afstemmen van waterloopbeheer
- Strategie 6: beheer van invasieve exoten
- Strategie 7: herintroductie

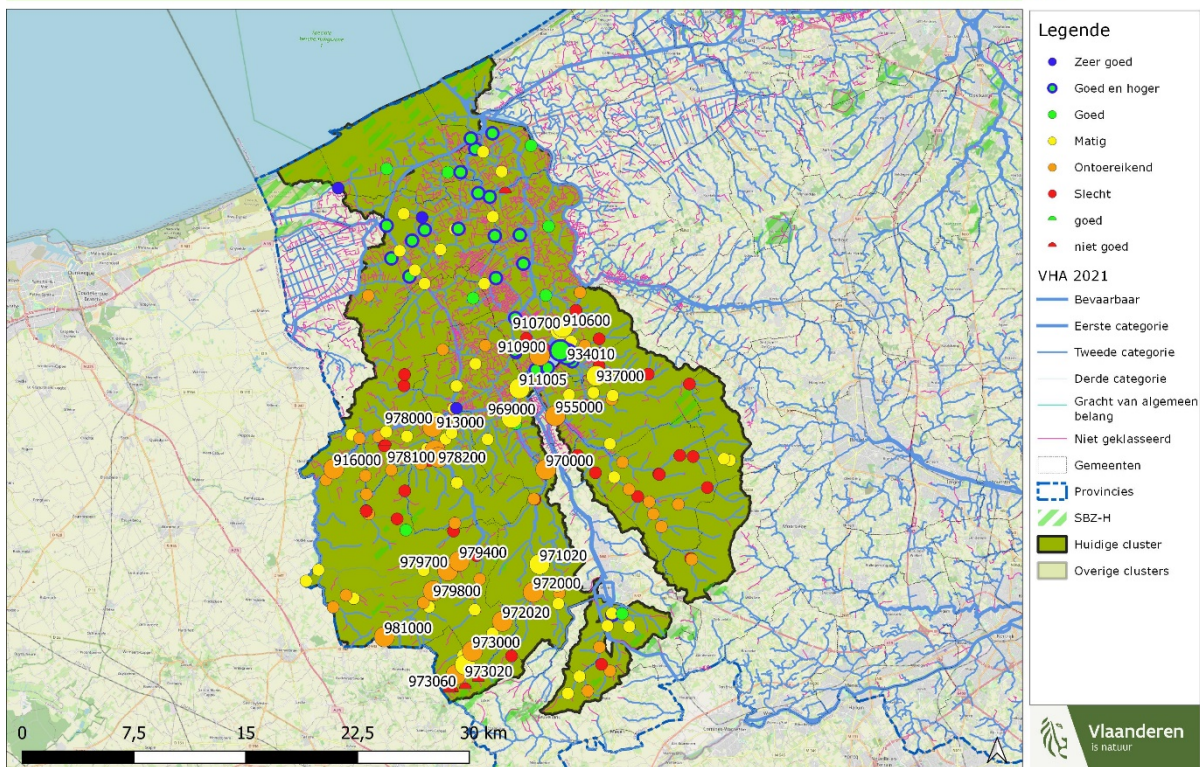
Beschrijven van acties binnen strategie 1: Saneren van resterende puntlozingen en overstorten

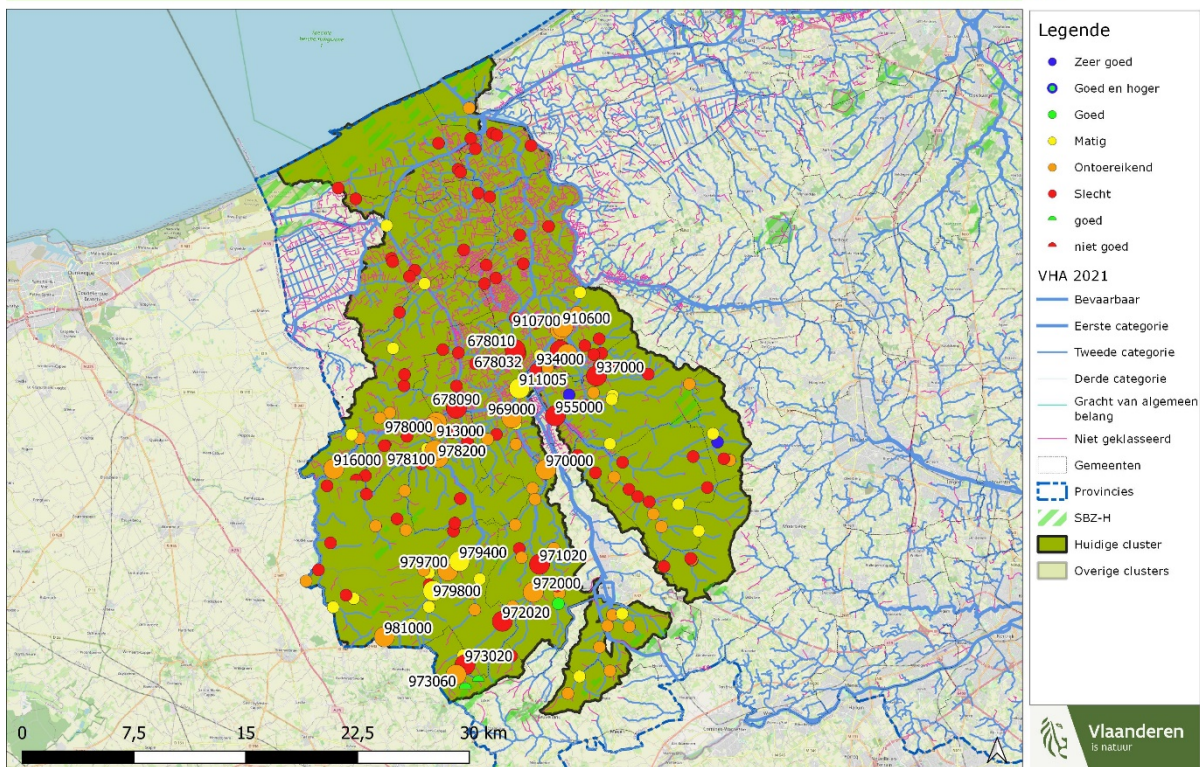
Figuur 54: Beoordeling (volgens de 10-percentiel waarde) van het gehalte opgeloste zuurstof in de waterlopen binnen de cluster IJzer. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoort binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

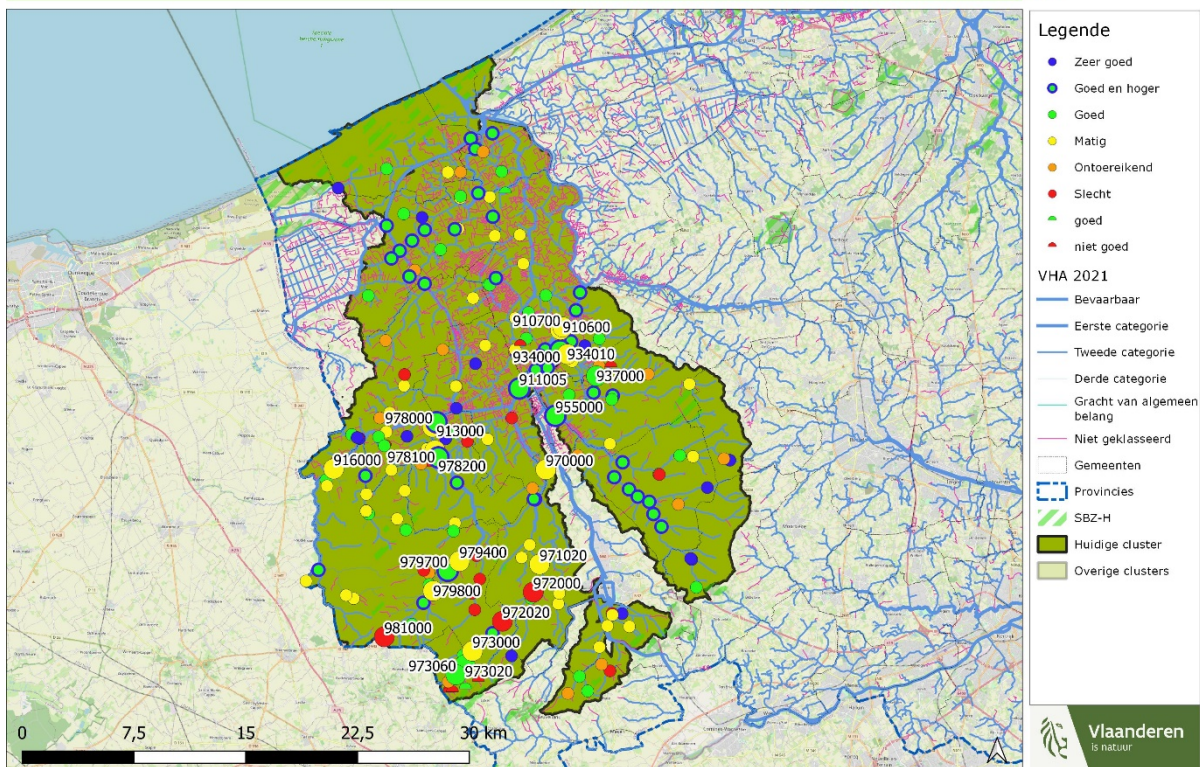
Figuur 55: Beoordeling (volgens de 90-percentiel waarde) van het gehalte biologisch zuurstofverbruik in de waterlopen binnen de cluster IJzer. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoort binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

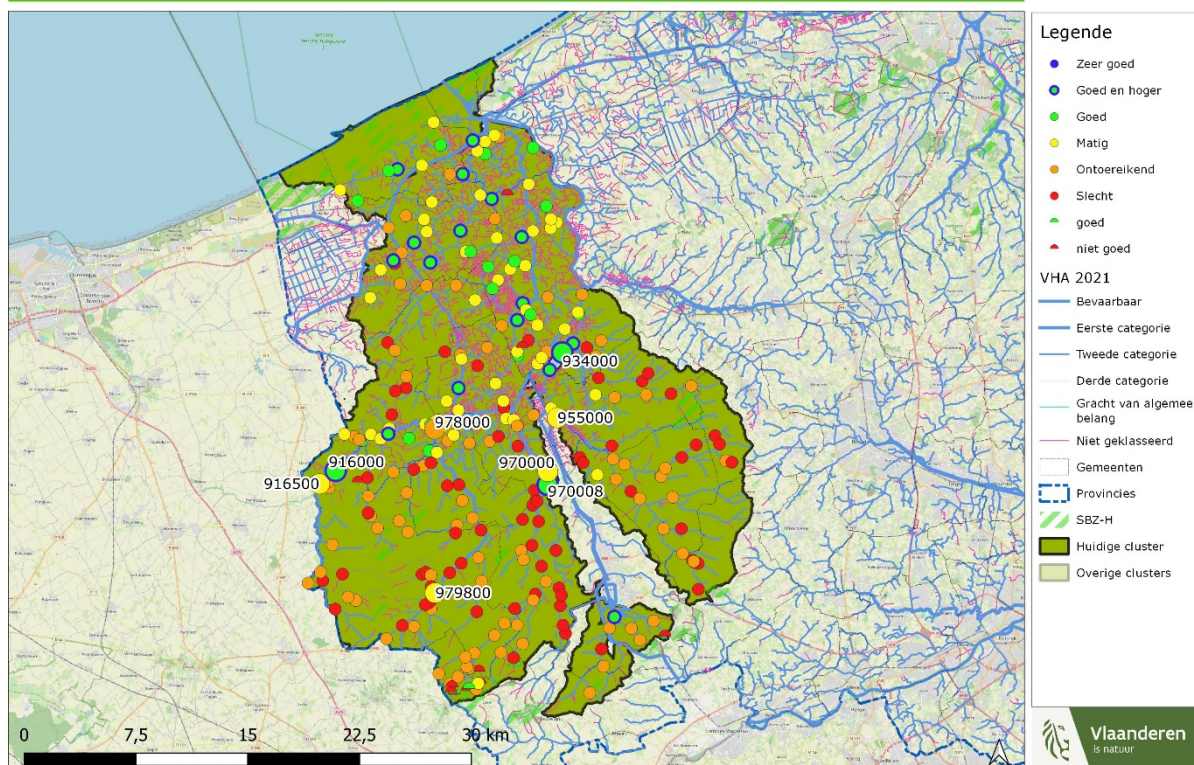
Figuur 56: Beoordeling (volgens het zomerhalfjaargemiddelde) van het gehalte totaal stikstof in de waterlopen binnen de cluster IJzer. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoort binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

Figuur 57: Beoordeling (volgens het jaarlijks gemiddelde) van het gehalte orthofosfaat in de waterlopen binnen de cluster IJzer. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoort binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

Figuur 58: Beoordeling (volgens de 90-percentiel waarde) van het gehalte zwevende stof in de waterlopen binnen de cluster IJzer. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoort binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

Figuur 59: Beoordeling (volgens de minimumwaarde) van de biologische kwaliteit in de waterlopen binnen de cluster IJzer. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoort binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

De oppervlaktewaterkwaliteitsparameters die in dit document besproken worden zijn getoetst aan de milieukwaliteitsnormen (MKN) zoals opgenomen in VLAREM, tenzij er een Goed Ecologisch Potentieel (GEP) van toepassing is voor het waterlichaam. Indien er een GEP van toepassing is, staat dit gespecificeerd in de SGBPn (tabellen van bijlage 2, hoofdstuk 3). De klassengrenzen voor de oppervlaktewaterkwaliteitswaardering zeer goed/goed, matig/ontoereikend en ontoereikend/slecht kunnen eveneens in bijlage 2 van hoofdstuk 3 van de SGBPn gevonden worden (zowel de algemeen geldende typespecifieke normen als de GEPs per waterlichaam). De beoordeling per klasse is blauw voor zeer goed, groen voor goed, geel voor matig, oranje voor ontoereikend en rood voor slecht. Bij de Sterk Veranderde Waterlichamen (SVWL) en Kunstmatige Waterlichamen (KWL) is er geen klasse "zeer goed" maar zijn de klassen "goed" en "zeer goed" samengevoegd tot "goed en hoger" (groen).

De kwaliteitsbeoordelingen voor de fysicochemisch parameters zijn als volgt gekomen. Voor de parameter zwevende stof is de 90-percentielwaarde bepaald, voor totaal stikstof het zomerhalfjaargemiddelde, voor orthofosfaat het jaarlijks gemiddelde, voor opgeloste zuurstof de 10-percentielwaarde, voor biologisch zuurstofverbruik ook de 90-percentielwaarde en de biologische kwaliteitsparameter is gebaseerd op de minimumwaarde bekomen tijdens de analyse volgens de Multimetriche Macro-invertebraten Index (MMIF).

De besproken meetpunten zijn allen gemonitord tussen de periode 2016-2021 en situeren zich op doelwaterlopen of waterlopen met een bekende actuele aanwezigheid van kleine modderkruiper.

De fysicochemische waterkwaliteit van de IJzer werd in 2021 op vier locaties bepaald. Deze reguliere monitoring bestaat uit elf maandelijks staalnamen die op deze locaties genomen zijn. De meetpunten die tijdens deze monitoring bemonsterd werden, zijn volgens stroomrichting: 916000, 913000, 911005 en 910900. De eerste drie meetpunten liggen in afstroomzone IJzer I. Hier heeft de IJzer nog het oppervlaktewatertype van kleine rivier (Rk). Het laatste meetpunt bevindt zich in afstroomzone IJzer II, de IJzer heeft hier het oppervlaktewatertype grote rivier (Rg). De beoordeling op locatie 916000 voor zwevende stof was 'matig' met 59 mg/l. De norm voor deze parameter is 50 mg/l. De overige drie locaties verder stroomafwaarts kenden een verbetering in kwaliteit voor deze parameter en werden allen als 'goed en hoger' beoordeeld. De norm voor totaal stikstof lag voor de eerste drie meetpunten op 4 mg/l en voor het meest stroomafwaartse punt op 2,5 mg/l. De beoordeling varieert hier tussen 'ontoereikend' voor het meest stroomopwaartse meetpunt 916000 én het meest stroomafwaartse meetpunt 910900 tot 'matig' voor de twee overige locaties. De daling in beoordeling voor locatie 910900 heeft te maken met de strengere normwaarde voor grote rivieren, de gemeten waarde lag hier namelijk lager dan op de overige drie meetpunten met 6,5 mg/l totaal stikstof. De norm voor orthofosfaat is 0,12 mg/l voor kleine rivieren en 0,14 mg/l voor grote rivieren. De beoordeling voor deze parameter is 'ontoereikend' voor meetpunt 916000 en 913000, de beoordeling geeft een verbetering aan voor de twee stroomafwaartse meetpunten waar een 'matige' kwaliteit behaald wordt. De beoordeling van de opgeloste zuurstof toont een tegengestelde beweging met een daling in kwaliteit in de stroomafwaartse twee meetpunten. De norm ligt op een 10-percentielwaarde van 6 mg/l. Meetpunt 916000 en 913000 scoorden goed met respectievelijk 6,5 en 6,3 mg/l en kregen beide een 'goede en hogere' beoordeling. Meetpunt 911005 en 910900 kenden respectievelijk een waarde van 5,4 en 4,5 mg/l en haalden de norm niet. Deze kregen een 'matige' beoordeling. De norm voor biologisch zuurstofverbruik is 6 mg O₂/l. De norm wordt gehaald op meetpunt 916000 en krijgt hier de beoordeling 'goed en hoger'. Meetpunten 913000 en 910900 kregen een 'matig' beoordeling. Voor meetpunt 911005 is er geen beoordeling gebeurd in 2021. De norm voor de biologische kwaliteit ligt op 0,7. Meetpunt 916000 heeft hier een 'goede en hogere' beoordeling terwijl deze voor meetpunt 913000 maar 'matig' is. Voor deze parameter is er tevens een stroomopwaarts meetpunt 916500 die ook een 'matige' kwaliteit kent. In 2018 zijn er twee locaties stroomafwaarts gemonitord gedurende zes maanden. Deze meetpunten zijn 910700 en 910600. Meetpunt 910700 situeert zich stroomopwaarts van de monding van de Houtensluisvaart, meetpunt 910600 stroomafwaarts. Kwaliteitsbeoordelingen zijn opgesteld voor de parameters zwevende stof, totaal stikstof, orthofosfaat, opgeloste zuurstof en biologisch zuurstofverbruik. De biologische kwaliteit werd niet beoordeeld. De beoordeling van zwevende stof was toen voor beide meetpunten 'matig' met een lichte stijging van de 90-percentielwaarde op meetpunt 910600 ten opzichte van meetpunt 910700. De 10-percentielwaarde van opgeloste zuurstof werd op beide locaties als 'matig' beoordeeld, deze bleef op beide punten stabiel met 4,8 mg/l. Ook de beoordeling voor totaal stikstof was 'matig'. De beoordeelde waarde voor deze parameter daalde licht na de monding van de Houtensluisvaart van 4,8 mg/l naar 4,63 mg/l. De beoordeling voor de parameter orthofosfaat was zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts 'ontoereikend'. De parameter biologisch zuurstofverbruik kreeg op meetpunt 910700 nog een 'goede en hogere' beoordeling met een waarde van 5,5 mg O₂/l, deze beoordeling daalde op meetpunt 910600 tot 'matig' met een waarde van 6,8 mg O₂/l.

Over het traject van de Vleterbeek/Poperingevaart zijn zeven meetpunten gemonitord in 2021. Deze meetpunten zijn, in orde van de stroomrichting, 981000, 979800, 979700, 979400, 978200, 978100, 978000. Meetpunt 981000 situeert zich aan de Abelestationstraat 20 op de grens met Frankrijk. Dit meetpunt is in 2021 twaalf keer bemonsterd. Zowel de beoordeling van de parameter opgeloste zuurstof en biologisch zuurstofverbruik halen hier de opgestelde norm en krijgen een 'goede en hogere'

beoordeling. Zowel het zomerhalfjaargemiddelde voor totaal stikstof als het jaarlijks gemiddelde voor orthofosfaat zijn beide als 'ontoereikend' gewaardeerd met 11,82 mg N/l en 0,326 mg P/l. De beoordeling voor zwevende stof bereikte hier de zeer hoge waarde van 233,2 mg/l. Hiermee kreeg deze parameter de beoordeling 'slecht'. De biologische kwaliteit werd niet bepaald in 2021. Meetplaats 979800 bevindt zich binnen de ring van Poperinge aan Havermuis 7, deze locatie is in 2021 negenmaal bemonsterd. De beoordeling van de oppervlaktewaterkwaliteit was hier 'matig' tot 'ontoereikend'. De beoordeelde waarden voor zwevende stof, orthofosfaat en opgeloste zuurstof zijn 56,2 mg/l, 0,16 mg P/l en 5,4 mg O₂/l. Hiermee worden deze parameters gewaardeerd als 'matig'. De beoordeelde waarde van het zomerhalfjaargemiddelde voor totaal stikstof was hier 11,83 mg N/l en deze van biologisch zuurstofverbruik 19,6 mg O₂/l, door de hoge overschrijding van de normwaarden zijn deze parameters gewaardeerd als 'ontoereikend'. De biologische beoordeling is hier in 2017 bepaald als 'matig'. Stroomafwaarts ligt meetplaats 979700 op de kruising met Switch Road in Poperinge. Deze locatie is ook tijdens de monitoringsactie in 2021 zes keren bemonsterd. De waarden voor zowel zwevende stof, opgeloste zuurstof als het biologisch zuurstofverbruik voldeden hier aan de norm. De norm werd echter wel sterk overschreden voor totaal stikstof en orthofosfaat met een zomerhalfjaargemiddelde van 11,23 mg N/L en een jaarlijks gemiddelde van 0,203mg P/l, deze kregen ook hier een 'ontoereikende' beoordeling. Ook meetpunt 979400 is zes keren bemonsterd en kreeg een voornamelijk 'matige' beoordeling met een 'ontoereikende' beoordeling voor de parameter totaal stikstof. De volgende twee locaties bevinden zich in de gemeente Vleteren en zijn beide in 2021 bemonsterd. Meetplaats 978200 situeert zich aan de Westvleterenstraat en is elfmaal bemonsterd. De beoordeling voor zwevende stof was hier 'goed'. Voor de parameters opgeloste zuurstof en biologisch zuurstofverbruik kregen beide een 'matige' beoordeling, de norm werd niet gehaald. Zowel het zomerhalfjaargemiddelde voor totaal stikstof, 9,53 mg N/l als het jaarlijks gemiddelde voor orthofosfaat, 0,245 mg P/l overschreden de norm en beide kregen een 'ontoereikende' beoordeling. Meetplaats 978100 situeert zich 400 meter stroomafwaarts en werd zes keren bemonsterd. Dit meetpunt kende een 'goede' beoordeling voor het biologisch zuurstofverbruik. Zwevende stof werd hier gewaardeerd als 'matig' terwijl de overige parameters hier allemaal een 'ontoereikende' beoordeling kregen zoals totaal stikstof met een concentratie van 9,29 mg N/l, orthofosfaat met 0,256 mg P/l en opgeloste zuurstof met 3,4 mg O₂/l. Enkele honderd meter voor de monding ligt meetplaats 978000, deze werd elfmaal bemonsterd in 2021. Ook op deze locatie is de waterkwaliteit eerder 'ontoereikend'. De parameters zwevende stof en opgeloste zuurstof kregen een 'matige' beoordeling maar alle overige parameters inclusief de biologische kwaliteit kregen hier een 'ontoereikende' beoordeling. Globaal gezien heeft deze waterloop een 'matige' tot 'slechte waterkwaliteit'. De parameters opgeloste zuurstof, zwevende stof en biologisch zuurstofverbruik tonen op één à twee locaties een 'goede' beoordeling. De concentratie aan orthofosfaat is over het gehele traject 'ontoereikend' tot 'slecht'.

De Grote Kimmelbeek is tussen de periode 2016-2021 op acht meetpunten gemonitord. Eén meetpunt werd in 2021 gemonitord. Meetpunt 970000 in Ieper ligt vlak op de grens met Lo-Reninge, deze locatie werd in 2021 dertien keer bemonsterd en kreeg algemeen een 'goede en hogere' beoordeling voor de parameters opgeloste zuurstof en biologisch zuurstofverbruik. De concentratie zwevende stof was 'matig' maar haalde de norm niet en de beoordeelde waarden voor totaal stikstof en orthofosfaat waren te hoog en werden als 'ontoereikend' gewaardeerd. De biologische kwaliteit werd in 2017 gewaardeerd als 'matig', maar werd in 2018 enkele meters stroomopwaarts nog eens bepaald en die was toen gestegen naar 'goed'. In 2020 werd de Grote Kimmelbeek op zes meetpunten bemonsterd. De meetpunten die toen bemonsterd werden zijn 973060, 973020, 973000, 972000, 971020 en 969000. Meetpunt 973060 is in 2020 zesmaal bemonsterd en is het meest stroomopwaarts gelegen meetpunt in Westouter, aan de Boeschepestraat.

Algemeen is de beoordeling eerder 'matig' tot 'ontoereikend'. De gemeten concentratie voor zwevende stof is 43,5 mg/l en die voor opgeloste zuurstof 5 mg O₂/l, hiermee werden deze parameters respectievelijk als 'goed' en 'matig' gewaardeerd. De overige fysicochemische parameters totaal stikstof, orthofosfaat en biologisch zuurstofverbruik werden als 'ontoereikend' bestempeld. Enkele honderden meter stroomafwaarts, buiten het centrum van Westouter ligt meetplaats 973020. Deze locatie werd ook in 2020 zes keer bemonsterd en kende een algemeen betere kwaliteit. Enkel de beoordeelde waarde voor orthofosfaat lag zo hoog dat deze hier een 'slechte' beoordeling kreeg met 0,805 mg P/l. De parameter totaal stikstof scoorde iets beter en kreeg een 'matige' beoordeling. De overige parameters kregen een goede beoordeling. Meetplaats 973000 bevindt zich in Reningelst in de gemeente Poperinge aan de Feutenaarstraat. Deze locatie werd in 2020 negen keer, maar enkel voor opgeloste zuurstof bemonsterd. In 2016 werd dit meetpunt ook gemonitord voor zwevende stof en totaal stikstof. De beoordeling was voor alle drie de parameters telkens 'matig'. Meetplaats 972000 heeft enkel voor de parameter opgeloste zuurstof een 'matige' beoordeling, met 5 mg O₂/l werd de norm hier niet sterk overschreden. De overige parameters hebben een 'ontoereikende' en voor zwevende stof zelfs een 'slechte' beoordeling. De beoordeling van de biologische kwaliteit dateert hier van 2015, deze werd toen als 'slecht' gewaardeerd. Meetplaats 971020 situeert zich aan de andere kant van Vlamertinge maar kent toch een andere beoordeling voor de parameters. Op deze locatie was het grote probleem niet zwevende stof maar orthofosfaat dat met een concentratie van 0,521 mg P/l sterk de norm overschreed. Ook de opgeloste zuurstof kende hier een daling in kwaliteit en kreeg een 'ontoereikende' beoordeling. De overige fysicochemische parameters kregen hier een 'matige' score. De meest stroomafwaartse locatie op de Grote Kimmelbeek waar de oppervlaktewaterkwaliteit is bepaald is meetplaats 969000 in Lo-Reninge in 2020, deze werd toen twaalf keer bemonsterd. Een beoordeling voor zwevende stof en biologisch zuurstofverbruik werd hier niet bepaald. De waarde voor totaal stikstof haalde de norm net niet en werd gewaardeerd als 'matig'. De beoordeling voor orthofosfaat en opgeloste zuurstof was 'ontoereikend'.

De Martjevaart en zijn bovenlopen kennen een eerder 'ontoereikende' tot 'slechte' toestand. De waarde voor opgeloste zuurstof is over het gehele gebied 'ontoereikend' tot 'slecht'. Enkel in de regio van de brongebieden kent deze parameter nog een 'goede' beoordeling, de waarden zijn echter aan de volgende stroomafwaartse meetpunten vaak al sterk gedaald. De waarden voor totaal stikstof en orthofosfaat zijn vaak al in de brongebieden 'ontoereikend' of zelfs 'slecht'. Zowel de beoordeling voor zwevende stof als het biologisch zuurstofverbruik variëren hier soms wel sterk per meetpunt. De biologische kwaliteit van de Martjevaart en zijn bovenlopen staan nog ver af van een goede situatie. De fysicochemische kwaliteit van het doelwaterlooptraject van de Martjevaart is in 2021 bepaald aan Westpoelsestraat 1A te Lo-Reninge door middel van elf monsternames verspreid doorheen het jaar. Meetplaats 955000 kende een 'goede' beoordeling voor zwevende stof en biologisch zuurstofverbruik. De concentratie aan totaal stikstof was te hoog en scoorde hiermee 'ontoereikend' terwijl de concentraties voor orthofosfaat en opgeloste zuurstof hier zelfs 'slecht' beoordeeld werden. De biologische kwaliteit werd in 2019 bepaald en deze was toen 'matig'.

De fysicochemische kwaliteit voor de Houtensluisvaart en de Stenenluisvaart is op drie locaties bepaald in 2021. Deze waterlopen hebben een 'matige' tot 'goede kwaliteit', behalve voor de parameter orthofosfaat die over heel het traject 'ontoereikend' tot 'slecht' is. Het meest stroomopwaartse meetpunt 937000 bevindt zich op de grens van Houthulst met Diksmuide aan de Iepersteenweg, deze locatie werd elf keer bemonsterd. De beoordeling varieert hier sterk per parameter. Zwevende stof werd hier 'goed' beoordeeld, totaal stikstof maar als 'matig'. Het jaarlijks gemiddelde voor orthofosfaat werd als 'ontoereikend' gewaardeerd en opgeloste zuurstof werd als 'slecht' beoordeeld.

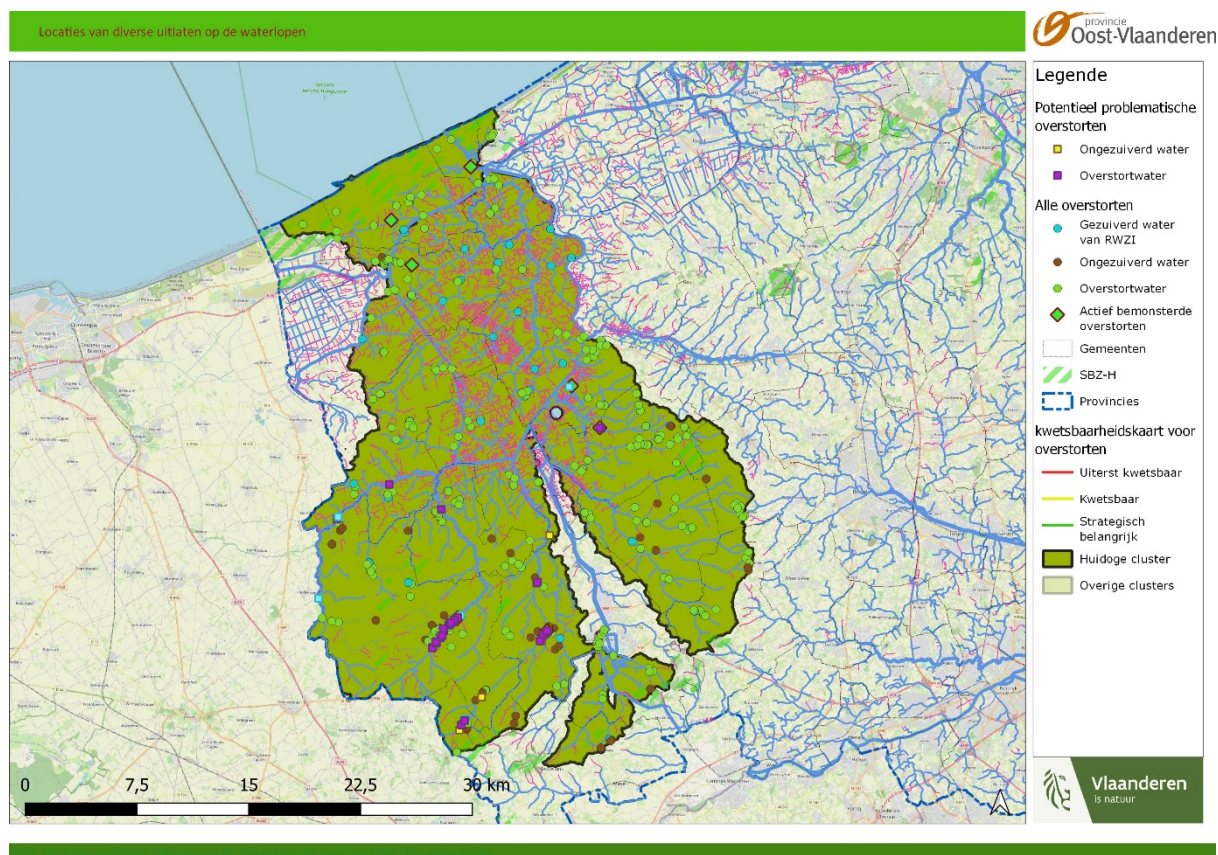
Op meetplaats 934010 in de Stenensluisvaart was de beoordeling voor de zwevende stof al gedaald tot 'matig', De 90-percentielwaarde haalde de norm hier net niet met 50,5 mg/l. De parameters totaal stikstof en opgeloste zuurstof scoorden hier echter wel 'goed'. De beoordeling voor orthofosfaat bleef hier 'ontoereikend'. Enkele honderden meter stroomafwaarts situeert zich het laatste meetpunt op de Stenensluisvaart bij de kruising met de Noordbroekstraat. Meetpunt 934000 kende een 'goede' beoordeling voor zwevende stof en totaal stikstof. Opgeloste zuurstof en het biologisch zuurstofverbruik kregen een 'matige' beoordeling met een 10-percentielwaarde voor opgeloste zuurstof en een 90-percentielwaarde voor biologisch zuurstofverbruik die net niet de norm haalden. Orthofosfaat was hier de slechtste parameter met een 'ontoereikende' beoordeling.

Actie IJzer - 1.1 Saneren van de prioritaire overstorten binnen deze cluster

In deze cluster zijn 386 actieve uitlaten aanwezig van bovengemeentelijke rioleringsinfrastructuur. In Tabel 24 wordt een opdeling gemaakt in functie van type

Tabel 24: aantal prioritaire overstorten en uitlaten in deze cluster (bron: Zonerings- en uitvoeringsplannen VMM, 2021).

Type	Aantal
Gezuiverd water van RWZI	44
Ongezuiverd water	54
Overstortwater	288
TOTAAL	386

Figuur 60: Locaties van potentieel problematische uitlaten en alle uitlaten in de cluster IJzer in 2021 gebaseerd op de ecologische kwetsbaarheidskaart droogte (bron: VMM Waterkwaliteitsonderbouwing, 2022).

Alle gekende actieve uitlaten dienen getoetst te worden aan de geactualiseerde ecologische kwetsbaarheidskaart van waterlopen (zie actie 1.1 van het Vlaams actieprogramma). Indien noodzakelijk dienen bijkomende maatregelen voorzien te worden in de stroomgebiedbeheerplannen of andere planningsdocumenten met betrekking tot de uitvoering van de (bovengemeentelijke) rioleringsinfrastructuur.

In deze cluster zijn zeven actief bemonsterde overstorten. Vier hiervan zijn aanwezig op doelwaterlopen. Twee situeren zich aan de Houtensluisvaart, één aan de Iepersteenweg een één aan de rioolwaterzuiveringsinstallatie Woumen. De andere twee situeren zich aan de Poperingevaart, aan de rioolwaterzuiveringsinstallatie Poperinge, en de Grote Kemmelbeek te Vlamertinge. Binnen deze cluster zijn er geen waterlopen aangeduid op de kwetsbaarheidskaart voor overstorten.

Het overstort aan de Iepersteenweg en aan rioolwaterzuiveringsinstallatie Woumen staan in het geoloket waterkwaliteit gedocumenteerd met de naam "JONKERSHOEVE IEPEERSTEENWEG" met ID 5171 en "SWA WOUMEN" met ID 5217. Hoewel deze als een actief bemonsterd overstort ingekleurd staat zijn er geen gegevens beschikbaar voor deze overstorten. Het overstort aan de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Poperinge "POPERINGE SCHIPVAART" met ID 362 heeft sinds de start van de monitoring in 2010 consequent een hogere overstortfrequentie dan het Vlaams gemiddelde. Het verschil met het jaarlijks Vlaams gemiddelde daalde wel consequent tot en met 2019, toen was de overstortfrequentie op deze locatie maar tweemaal zo hoog als het jaarlijks Vlaams gemiddelde, maar deze kloof is sinds 2020 weer sterk vergroot met in 2021 een overstort frequentie die viermaal hoger ligt dan het Vlaams gemiddelde. Eénzelfde situatie doet zich voor bij het overstort te Vlamertinge "VLAMERTINGE DECERF" met ID 502 waar de metingen sinds 2019 consequent tweemaal tot viermaal hoger liggen dan het jaarlijks Vlaams gemiddelde.

Actie IJzer - 1.2 Uitvoeren van de opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsprojecten binnen deze cluster

De uitvoeringstermijn van de projecten is afhankelijk van de prioriteitsklasse (1 = 2022; 2 = 2023, 3 en 4 = 2024-206). Voor de andere projecten is de prioriteit richtinggevend voor de uitvoering. Onderstaande rioleringsprojecten zijn opgenomen in een bovengemeentelijk optimalisatieprogramma (OP) of gemeentelijk subsidiëringsprogramma (GIP) en zijn op korte afstand van het actueel of toekomstig leefgebied van kleine modderkruiper gesitueerd. Deze projecten zullen normaliter binnen de planperiode van dit SBP opgestart of uitgevoerd worden.

De zuiveringsgraad binnen deze cluster varieert sterk tussen gemeenten maar is algemeen eerder ontoereikend tot matig te noemen. De Panne en Koksijde halen een zuiveringsgraad hoger dan 95%, wat zeer goed is. Ieper, Nieuwpoort en Veurne kennen een goede zuiveringsgraad. Momenteel zuivert Ieper 80,51% van zijn afvalwater. De ambitie is om naar de toekomst toe hier 89,88% van te maken, dit zal een positief effect hebben op de waterkwaliteit van de Grote Kemmelbeek. Nieuwpoort streeft naar een bijna volledige zuivering van zijn afvalwater met 97%. Momenteel zuivert deze gemeente 90,31% van zijn afvalwater. Veurne zuivert momenteel 83,41% van zijn afvalwater, dit zal de komende jaren niet veel meer verbeteren. Alveringem, Diksmuide, Houthulst, Langemark-Poelkapelle en Poperinge scoren matig qua waterzuivering. Deze gemeenten zuiveren 60 tot 80% van hun afvalwater. Diksmuide zuivert momenteel 71,86%, dit zou in de toekomst moeten stijgen tot 78,77%. Houthulst toont een hogere ambitie met een beoogde toekomstige zuiveringsgraad van 90,36% maar is momenteel beperkt tot 75,34%. Ten slotte is er ook nog veel verbetering van de waterkwaliteit te halen in Poperinge, daar willen ze toekomstig naar een zuiveringsgraad van 80,61% terwijl dat momenteel 69,58% is. Vervolgens is de zuiveringsgraad voor Lo-Reninge, Staden, Vleteren en Zonnebeke

ontoereikend. Deze gemeenten kennen een zuiveringsgraad tussen 50 en 60%. Van deze gemeente is Vleteren de enige gemeente met een doelwaterloop op het grondgebied. Vleteren zuivert momenteel 53,99% van het afvalwater maar streeft naar een zuiveringsgraad van 66,84%. Heuvelland scoort slecht voor het zuiveren van afvalwater. Deze gemeente zuivert momenteel maar 34,23% van het afvalwater, de maximaal beoogde zuiveringsgraad is hier 57,35%.

Tabel 25: De verschillende opgedragen bovengemeentelijke rioleringsprojecten binnen een straal van 500 meter van de huidige en toekomstige leefgebieden van de doelsoorten met hun desbetreffende actienummers in de SGBP 2022-2027 en hun prioriteit. (Bron: Zonerings-en uitvoeringsplannen VMM, 2021)

Actor	Projectnummer	Aantal IE's	Actienummer SGBP	GUP-prioriteit
Aquafin (In Poperinge)	21924HB	<5	7B_064	2
Aquafin (In Reningelst)	22339	430	7B_I_0028	2
Aquafin (In Reningelst)	22339A	231	7B_I_0028	2
Aquafin (In Woumen)	22403	<5	7B_J_0019	2
Aquafin (In Vlamertinge)	22641	<5		3
Aquafin (In Roesbrugge)	22845	164		6
Aquafin	22846B	47	7B_J_0019	2
Aquafin	22847U	43		2;4
Woumen	W212054	60	7B_J_0018	2
Poperinge	W215016	67		
Woumen	W215155	89		2
Poperinge	W217001	<5	7B_I_0095	2
Reningelst	W217003	71	7B_I_0095	2
Beveren Aan De Ijzer	W217043	8		6
Roesbrugge	W217146	90		12
Roesbrugge	W218008	21		6
Woumen	W218155A	77		1;2;3;4
Woumen	W218155B	138		1;3
Vlamertinge	W219015	337		3

Actie IJzer - 1.3 Onderzoeken van de mogelijkheden voor een versnelde uitvoering van de nog niet opgedragen GUP-projecten binnen deze cluster, die voor dit soortenbeschermingsprogramma belangrijk zijn

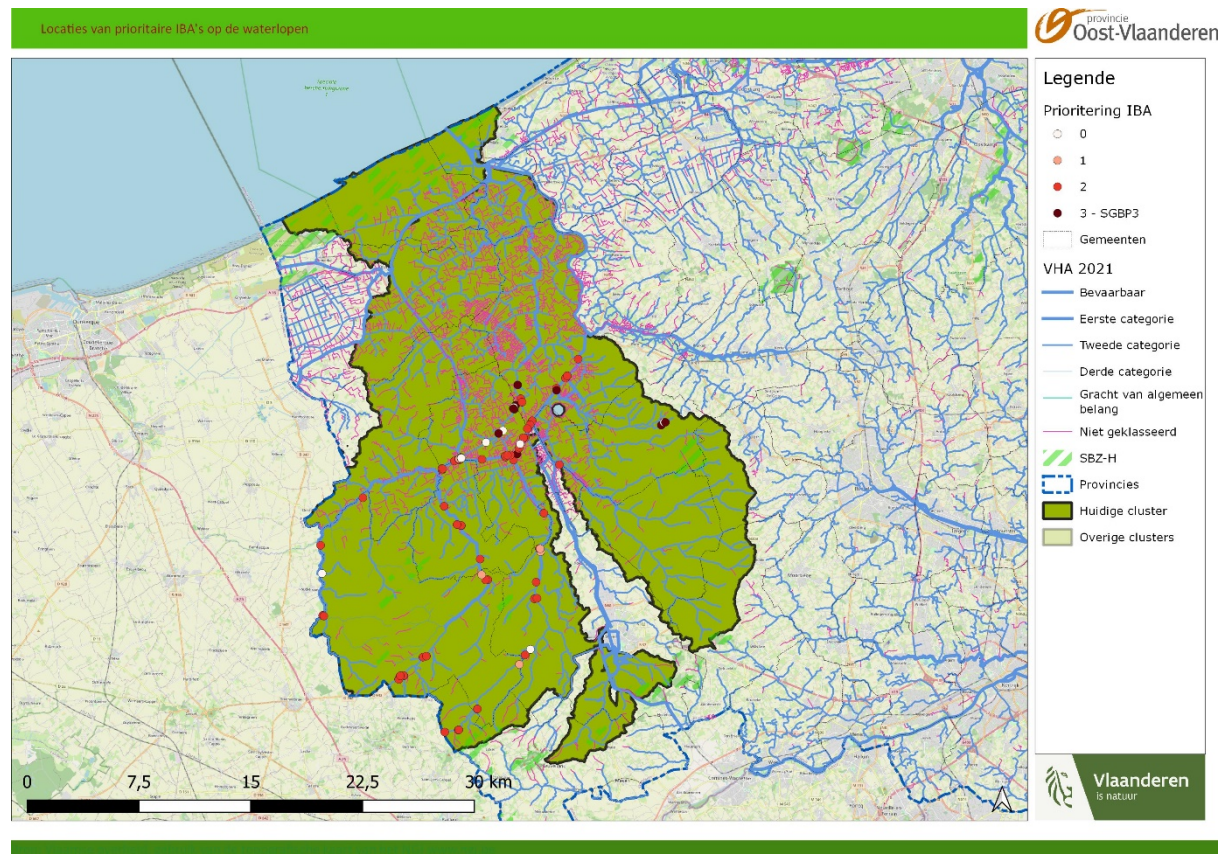
Er zal overlegd worden met de rioolbeheerders met als doelstelling de volgende gemeentelijke rioleringsprojecten, die een positief effect hebben op de kwaliteit van actueel of toekomstig leefgebied van rivierdonderpad, binnen de beschikbare middelen versneld uit te voeren. (cfr actie VLA-1.4). Deze projecten werden geselecteerd omdat ze reeds opgenomen zijn in een actie van het stroomgebiedbeheerplan van de Schelde (lopend beleid) of omdat ze op korte afstand (minder dan 500 meter) van het actueel of toekomstig leefgebied van rivierdonderpad, kleine modderkruiper en beekprik gesitueerd zijn.

Tabel 26: De verschillende nog niet opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsprojecten binnen een straal van 500 meter van het huidige en toekomstige leefgebied van de doelsoorten. Bijgevoegd zijn de actienummers waar deze acties onder vallen volgens de stroomgebiedbeheerplannen en de prioriteit van uitvoering (1= hoogste prioriteit, 12= laagste prioriteit) (Bron: Zonerings- en uitvoeringsplannen VMM, 2021).

Actor	Projectnummer	Aantal IE's	Actienummer SGBP	GUP-prioriteit
Diksmuide	GUP-32003-021	79	7B_I_0084	1
Diksmuide	GUP-32003-022	50	7B_I_0119	3
Heuvelland	GUP-33039-011	<5	7B_I_0120	3
Heuvelland	GUP-33039-012	13	7B_I_0120	3
Heuvelland	GUP-33039-013	38	7B_I_0120	3
Heuvelland	GUP-33039-014	9	7B_I_0120	3
Heuvelland	GUP-33039-015	<5	7B_I_0120	9
Heuvelland	GUP-33039-016	<5	7B_I_0120	-1
Heuvelland	GUP-33039-017	5	7B_I_0120	4
Heuvelland	GUP-33039-018	45	7B_I_0120	3
Heuvelland	GUP-33039-035	26	7B_I_0120	3
Heuvelland	GUP-33039-036	<5	7B_I_0120	12
Houthulst	GUP-32006-013	40	7B_I_0084	1
Houthulst	GUP-32006-017	39	7B_I_0119	5
Houthulst	GUP-32006-018	33	7B_I_0119	4
Houthulst	GUP-32006-019	7	7B_I_0119	4
Houthulst	GUP-32006-020	6	7B_I_0119	3
Houthulst	GUP-32006-029	27	7B_I_0119	3
Houthulst	GUP-32006-033	43	7B_I_0119	5
Houthulst	GUP-32006-034	24	7B_I_0119	4
Houthulst	GUP-32006-036	191	7B_I_0119	3
Ieper	GUP-33011-025	169	7B_I_0084	1
Ieper	GUP-33011-007	33	7B_I_0120	5
Ieper	GUP-33011-008	50	7B_I_0120	3
Ieper	GUP-33011-011	98	7B_I_0120	3
Ieper	GUP-33011-012	112	7B_I_0120	3
Ieper	GUP-33011-025	169	7B_I_0120	1
Ieper	GUP-33011-046	323	7B_I_0120	3
Ieper	GUP-33011-050	42	7B_I_0120	3
Ieper	GUP-33011-051	68	7B_I_0120	4
Ieper	GUP-33011-053	61	7B_I_0120	5
Poperinge	GUP-33021-004	199	7B_I_0120	5
Poperinge	GUP-33021-005	229	7B_I_0120	5
Poperinge	GUP-33021-006	43	7B_I_0120	3
Poperinge	GUP-33021-013	158	7B_I_0095	2
Poperinge	GUP-33021-026	6	7B_I_0120	6
Poperinge	GUP-33021-029	<5	7B_I_0120	-1
Poperinge	GUP-33021-035	26	7B_I_0084	1
Poperinge	GUP-33021-038	60	7B_I_0120	3
Poperinge	GUP-33021-042	102	7B_I_0120	9
Poperinge	GUP-33021-044	<5	7B_I_0084	1
Poperinge	GUP-33021-047	<5	7B_I_0084	1
Poperinge	GUP-33021-048	10	7B_I_0120	9
Vleteren	GUP-33041-006	27	7B_I_0120	10
Vleteren	GUP-33041-007	93	7B_I_0120	10

Vleteren	GUP-33041-008	24	7B_I_0120	12
Vleteren	GUP-33041-014	64	7B_I_0120	3
Vleteren	GUP-33041-017	14	7B_I_0120	3

Actie IJzer – 1.4 Aanleggen van de prioritaire IBA's binnen deze cluster

Figuur 61: Locaties van aan te leggen prioritaire IBA's voor trajecten waar de kleine modderkruiper wordt waargenomen met hun prioritering binnen SGBP 2022-2027 (bron: VMM).

Onderstaande tabel geeft per gemeente de actieve en de geplande IBA's die binnen een strook van 100 meter langs de waterlooptrajecten met actueel voorkomen en uitbreidingsdoelen voor kleine modderkruiper zijn gesitueerd. De plaatsing van deze IBA's heeft een positieve impact op de waterkwaliteit van het actueel en toekomstig leefgebied van kleine modderkruiper in deze cluster.

Tabel 27: Lijst van aan te leggen IBA's binnen een straal van 100 meter die al uitgevoerd of gepland zijn volgens hun prioriteit (0= laagste prioriteit, 3= hoogste prioriteit, ook al ingepland in SGBP 3 maar nog niet uitgevoerd)

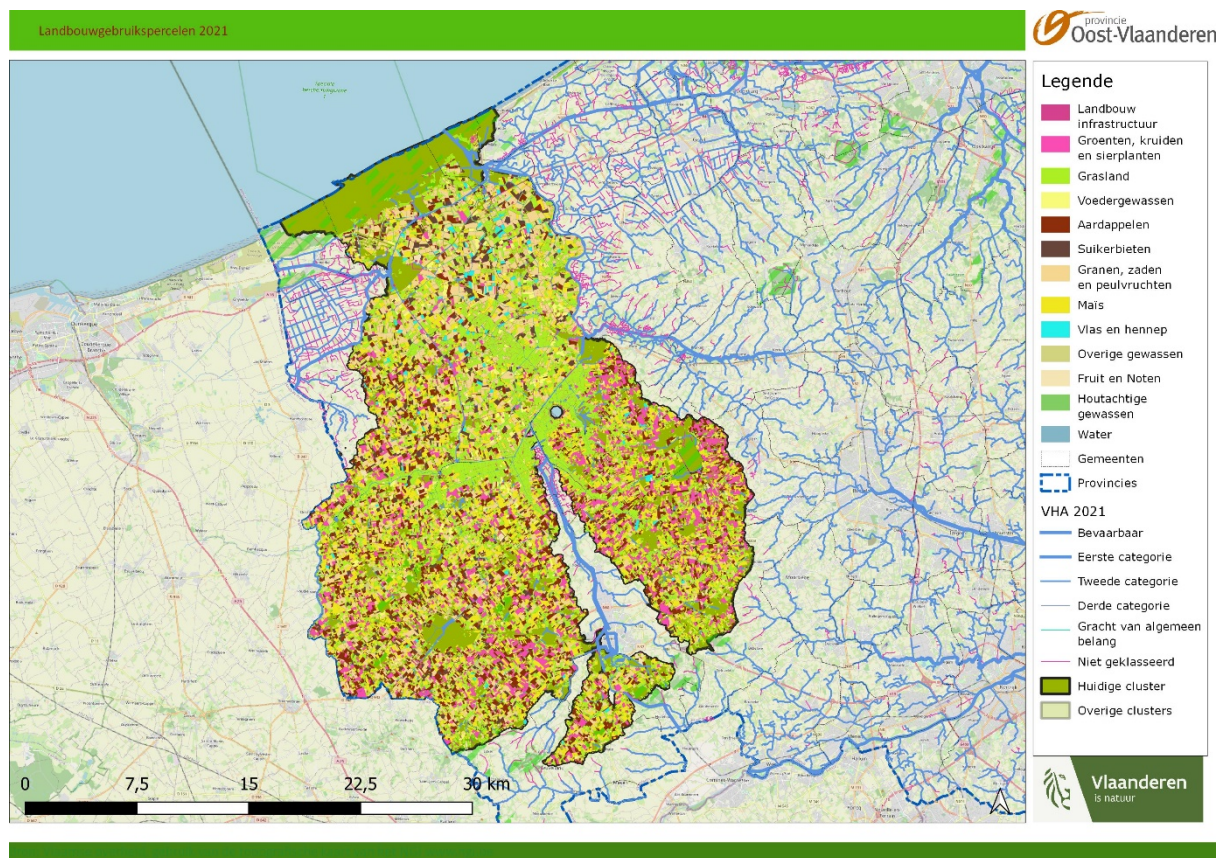
Gemeente	Actief				Gepland				Totaal
	0	1	2	3	0	1	2	3	
Alveringem	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Diksmuide	0	0	1	0	0	0	7	3	11
Heuvelland	0	0	0	0	0	0	3	0	3
Houthulst	0	0	0	0	1	0	0	2	3
Ieper	0	2	1	0	1	0	4	0	8
Lo-Reninge	3	7	5	0	5	3	16	7	46
Poperinge	0	0	5	0	1	2	9	0	17
Vleteren	0	0	2	0	0	0	3	0	5

Totaal	3	9	14	0	8	5	43	12	94
---------------	---	---	----	---	---	---	----	----	----

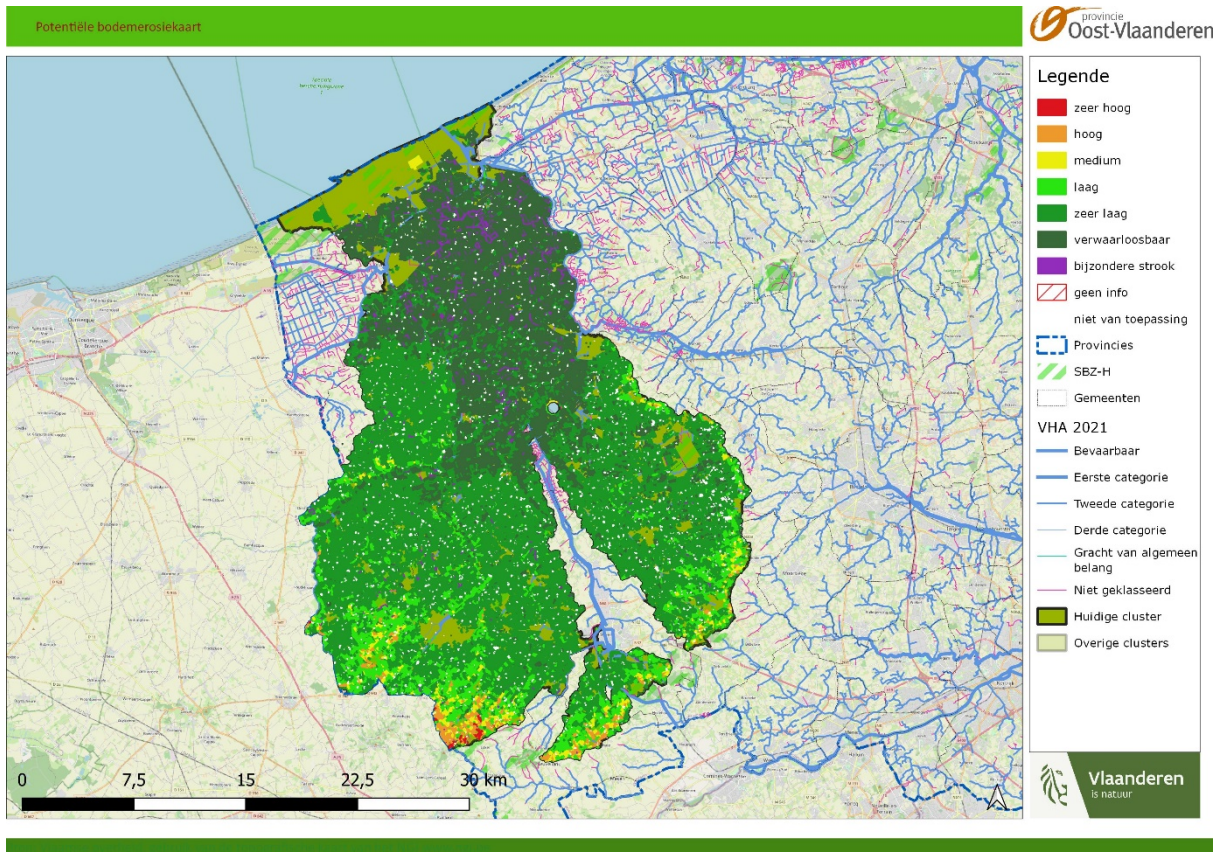
Actie IJzer - 1.5: Aansturen op extra nutriëntverwijdering voor de WZI Boeschepe/Godewaersvelde op de Vleterbeek in FR

- SGBP 2022-2027: 7B_M_0021
- Aan de grens in Abele worden steeds hogere fosfor concentraties gemeten in de Vleterbeek. Dit kan mogelijks opgelost worden door een bijkomende zuivering op de WZI Boeschepe/Godewaersvelde. Eventuele andere oorzaken dienen eerst nog onderzocht te worden.
- OWL code en naam: L217_0112

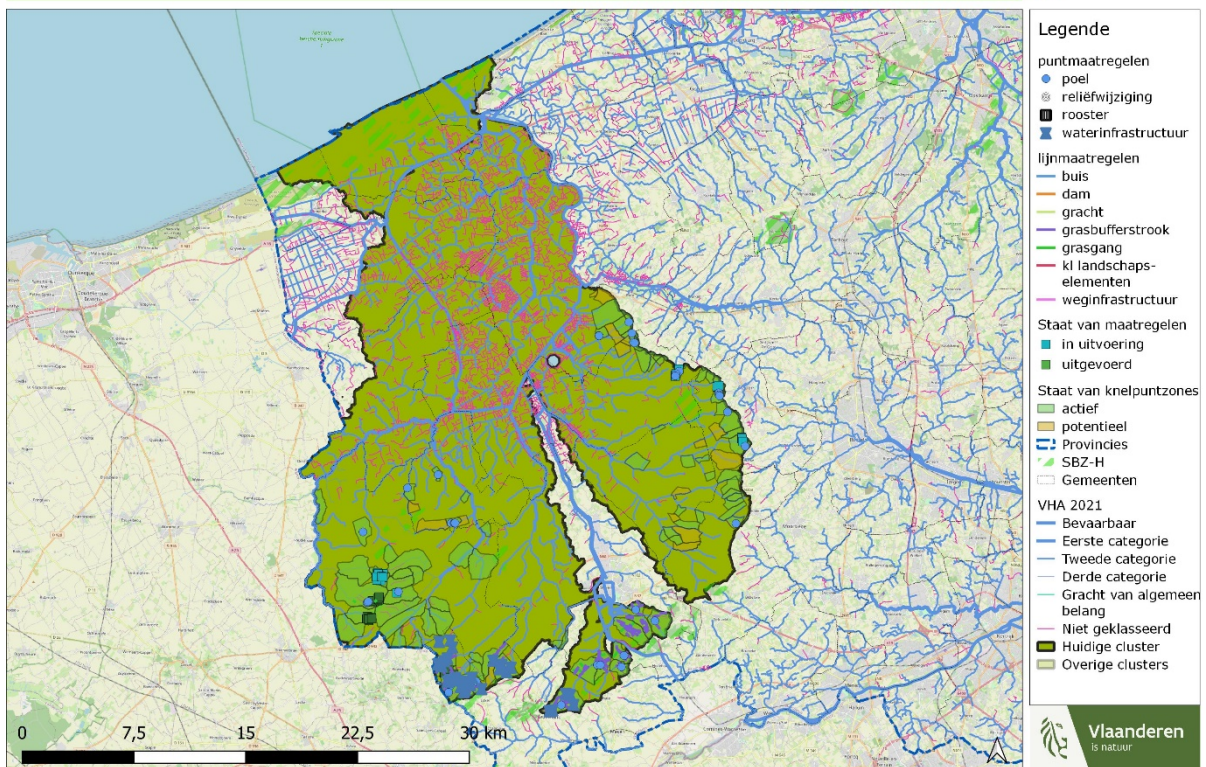
Beschrijven van acties binnen strategie 2: Aanpakken van diffuse verontreiniging

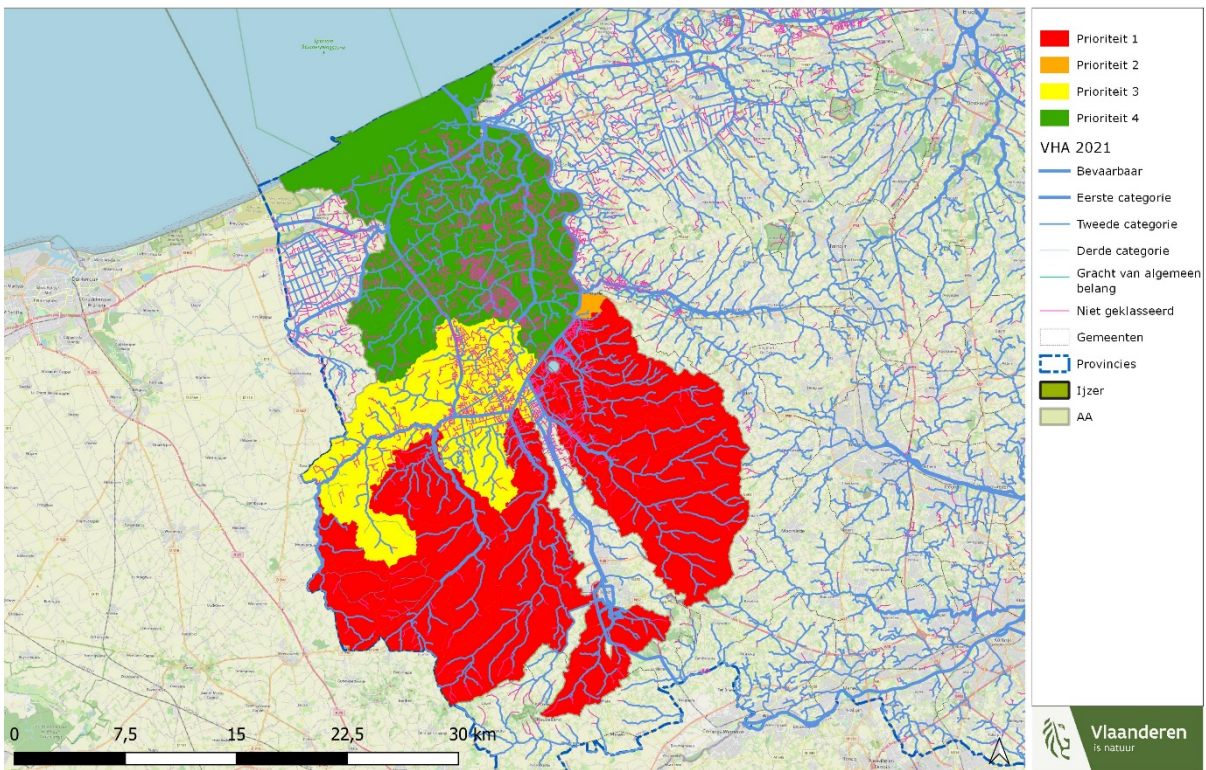
Figuur 62: Landbouwgebruik binnen de cluster IJzer (bron: Landbouwgebruiksperceelen, 2021).

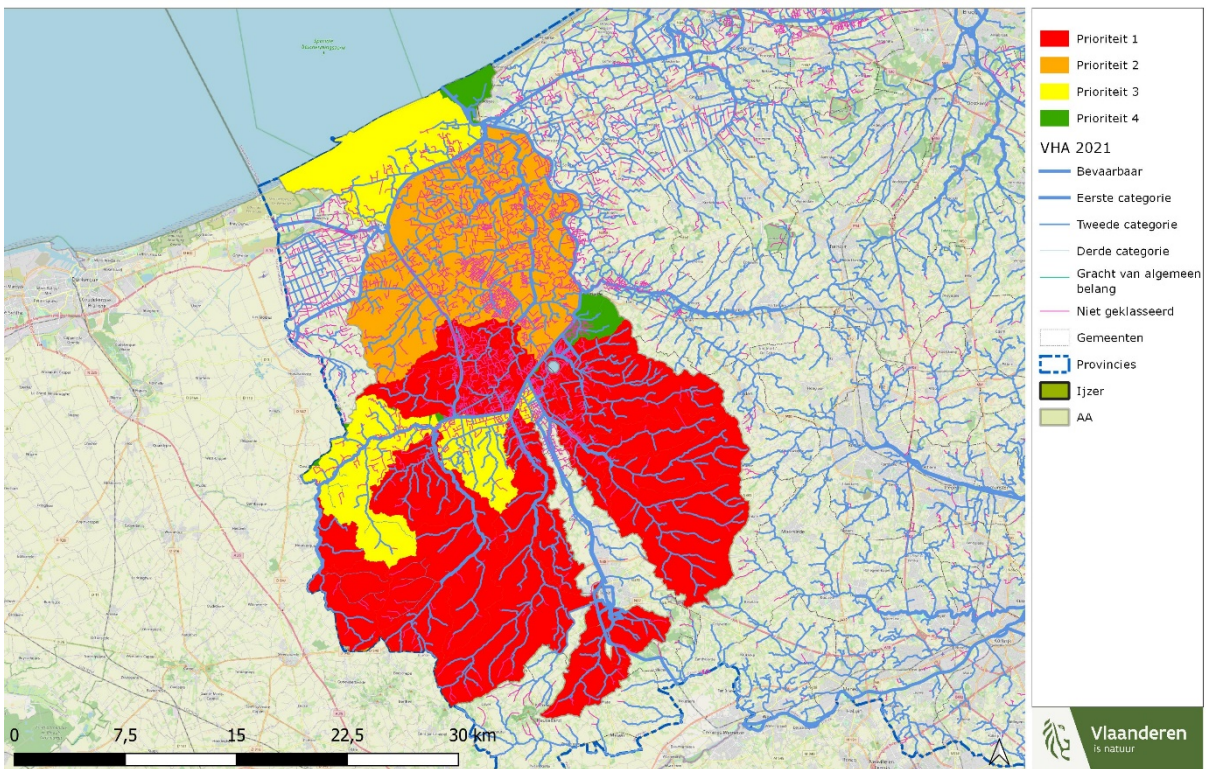
Figuur 63: Potentiële bodemerosiekaart van de cluster IJzer (bron: Potentiële bodemerosiekaart, 2022).

Figuur 64: Uitgevoerde en nog uit te voeren punt- en lijnvormige erosie maatregelen in de cluster IJzer. (bron: Databank Ondergrond Vlaanderen. 2021)

Figuur 65: Prioriteringskaart voor stikstofretentie met oeverzones binnen de cluster IJzer

Figuur 66: Prioriteringskaart voor fosforretentie met oeverzones binnen de cluster IJzer

In deze cluster is ca. 58671 ha of 77,8% in gebruik door de landbouw. Daarvan is ca. 16351 ha of 21,7% grasland, 11772 ha of 15,6% maïs en 10150 ha of 13,5% granen, zaden en peulvruchten (Landbouwgebruikspercelen 2021).

De wenselijkheid voor oeverzones ten behoeve van stikstofopvang is binnen deze cluster zeer hoog voor de afstroomzones van de Heidebeek, Grote Kommelbeek, de Poperingevaart, IJzer II, Martjevaart, Blankaart Waterlopen en Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen (prioriteit 1), gemiddeld voor de afstroomzones IJzer I en Lokanaal (prioriteit 3) en laag voor de afstroomzones Veurne Ambacht Polder Waterlopen en Havengeul IJzer (prioriteit 4). De meerwaarde van oeverzones in deze gebieden is het herstel van de waterkwaliteit voor afstroomzones met prioriteit 1 en instandhouding van de waterkwaliteit voor afstroomzones met prioriteit 3 en 4. De wenselijkheid voor oeverzones ten behoeve van fosforopvang is binnen deze cluster zeer hoog voor de afstroomzones van de Heidebeek, Grote Kommelbeek, de Poperingevaart, Lokanaal, Martjevaart, Blankaart Waterlopen en Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen (prioriteit 1), hoog voor de afstroomzone Veurne Ambacht Polder waterlopen (prioriteit 2), gemiddeld voor de afstroomzones van IJzer I en Havengeul IJzer (prioriteit 3) en laag voor de afstroomzone IJzer II (prioriteit 4). De meerwaarde van oeverzones in deze gebieden is het herstel van de waterkwaliteit voor afstroomzones met prioriteit 1 en 2 en instandhouding van de waterkwaliteit voor afstroomzones met prioriteit 3 en 4.

De cluster bevat stukken van de plangebieden van de erosiebestrijdingsplannen van de gemeenten Heuvelland, Ieper, Poperinge, Staden, Diksmuide, Houthulst, Vleteren, Langemark-Poelkapelle en Zonnebeke. Het Vlaams strategisch plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023-2027 werd nog niet goedgekeurd tijdens de opmaak van dit document. Daarom is er momenteel geen zekerheid over de erosiebestrijdingsmaatregelen die genomen worden in dit gebied binnen de duur van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027.

De reductiedoelen voor stikstof en fosfor uit de SGBP 2022-2027 voor bepaalde waterlichamen kunnen zowel als onderdeel van strategie 1 als van strategie 2 gezien worden. Binnen de cluster "IJzer" vinden we voor de oppervlaktewaterlichamen "Grote Kommelbeek", "Blankaart waterlopen", "Heidebeek", "Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen", "IJzer I", "IJzer II", "Lokanaal", "Martjevaart", "Poperingevaart" en "Veurne Ambacht Polder Waterlopen" reductiedoelen terug (zie tabel).

De oppervlaktewaterlichamen "IJzer I" en "IJzer II" zijn delen van de IJzer die voor kleine modderkruiper zijn aangegeven als loop waar de soort actueel voorkomt, ondersteund door actuele waarnemingen. "IJzer I" en "IJzer II" behoren in de gebiedsgerichte prioritering van de SGBPn tot respectievelijk klasse 5 en klasse 6, er wordt een reductie van 33% vooropgesteld. Uitvoeren van de reductiedoelen zal hier dus een rechtstreeks positief effect hebben op de soort.

Het oppervlaktewaterlichaam "Blankaart Waterlopen" bestaat uit de trajecten van de Stenensluisvaart en de Houtensluisvaart die uitmonden in de IJzer, en de verbindingslopen Noordkantvaart en Kerkevaart. Dit waterlichaam behoort tot klasse 3, hier wordt een reductie van 100% vooropgesteld. Van dit oppervlaktewaterlichaam is het de Houtensluisvaart en de Stenensluisvaart waar er kleine modderkruiper actueel voorkomt, tevens ondersteund door actuele waarnemingen. Ook hier zal het uitvoeren van de reductiedoelen dus een rechtstreeks positief effect hebben op het voorkomen van de soort. Het oppervlaktewaterlichaam "Grote Kommelbeek" bestaat uit het traject van de Grote Kommelbeek startende in Elverdinge tot aan de monding in de IJzer in Lo-Reninge. Dit traject is een deel van de Grote Kommelbeek die voor kleine modderkruiper is aangegeven als loop waar de soort actueel voorkomt, ondersteund door actuele waarnemingen. De

Grote Kemmelbeek behoort tot klasse 4, er wordt een reductie van 50% vooropgesteld. Het uitvoeren van de reductiedoelen zal hier direct een positief effect hebben op de soort. Het oppervlaktewaterlichaam "Haven Geul IJzer" beslaat het traject van de IJzer vanaf de Kreek van Nieuwendamme tot aan de monding in de Noordzee. Op dit traject zijn geen reductiedoelen vooropgesteld. Er is op dit traject ook geen aanwezigheid van kleine modderkruiper noch is dit een doelwaterloop voor deze soort.

Oppervlaktewaterlichaam "Heidebeek" beslaat het traject van de Heidebeek vanaf de eerste actuele waarneming in Watou tot aan de monding in de IJzer. Dit traject van de Heidebeek staat helemaal aangegeven als loop waar de soort actueel voorkomt, ondersteund door actuele waarnemingen. Dit Heidebeek behoort tot klasse 6, hier wordt een reductie geambieerd van 33%. Het uitvoeren van de reductiedoelen zal hier direct een positief effect hebben op de soort.

Het oppervlaktewaterlichaam "Ieperlee + Verwezen kanaal Ieper-Komen" beslaat het traject van de Ieperlee vanaf de Rijselseweg tot deze samenvloei met het kanaal Ieper-Komen en dan tot de monding in Kanaal Ieper-IJzer. Dit traject is geen doelwaterloop en kent ook geen actuele aanwezigheid. De vooropgestelde reductiedoelen zullen wel een algemeen positief effect hebben op de waterkwaliteit in dit traject, maar zullen weinig impact hebben voor de aanwezigheid van kleine modderkruiper.

Het oppervlaktewaterlichaam "Lokanaal" slaat op het traject Lokanaal vanaf de IJzer te Loreninge tot de samenvloeiing met kanaal Passendale-Duinkerke in Veurne. Dit traject heeft ook geen aanwezigheid van kleine modderkruiper en is ook niet als doelwaterloop aangeduid. Het volgen van de reductiedoelen zal ook hier een positief effect hebben op de waterkwaliteit.

Het oppervlaktewaterlichaam "Martjevaart" loopt van de samenvloeiing van de Broenbeek in de Steenbeek tot de monding in de Ieperlee. De laatste 1500 meter van dit traject is aangeduid als waterloop met actuele aanwezigheid van kleine modderkruiper, ondersteund door actuele waarnemingen. De Martjevaart behoort tot klasse 6, de vooropgestelde reductiedoelen bedragen 33%. Het uitvoeren van de reductiedoelen hier zal direct een positieve impact hebben op de soort.

Het oppervlaktewaterlichaam "Poperingevaart" bestaat uit het traject van de Poperingevaart na het samenvloeien van de Hipshoekbeek met de Vleterbeek tot aan de monding in de IJzer. Heel dit traject is aangeduid als waterloop met actuele aanwezigheid en is ondersteund met actuele waarnemingen. De vooropgestelde reductiedoelen voor dit traject bedragen 50% (klasse 4). Het uitvoeren van de reductiedoelen zal hier een grote positieve impact hebben op de aanwezige populaties.

Oppervlaktewaterlichaam "Veurne Ambacht Polder Waterlopen" omvat een groot traject. Dit traject begint aan de kruising van de Grote Beverdijkvaart met de Vaartstraat-brug te Pollinkhoven tot deze samenvloei met de Kleine Beverdijkvaart en omsluit dan Ramskapelle via de Venepvaart en de Grote beverdijkvaart. Een klein deel van dit traject vanaf de samenvloeiing met de Reepdijk tot de Alveringemstraat is aangeduid als waterloop met actuele aanwezigheid en is ondersteund door een recente waarneming. Voor dit oppervlaktewaterlichaam is het vooropgestelde reductiedoel 33% (klasse 6). Het uitvoeren van de reductiedoelen hier zal direct een positieve impact hebben op de soort.

Tabel 28: reductiedoelen voor stikstof en fosfor per oppervlaktewaterlichaam (Bron: Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027).

OWL-code	Oppervlakte waterlichaam	Gebiedsgerichte prioritering	Pland oelstelling SGBP3 (%)	Netto Emissie (kg N)	Reductiedoel N (kg)	Reductiedoel tov Emissie (%)	Pland oelstelling N (kg)	Bijdrage huishoudens N (%)	Bijdrage landbouw N (%)	Bijdrage bedrijven & diensten N (%)	Bijdrage depositie N (%)
VL05_2	GROTE KEMMELBEEK	4	50%	182.863	18.348	10%	18.348	8%	86%	0%	6%

VL21_1	BLANKAART WATERLOPEN	3	100%	182.863	18.348	10%	18.348	5%	87%	0%	7%
VL17_15	HAVENGEUL IJZER	5	Geen kwantificeerbaar reductiedoel					*	*	*	*
VL05_4	HEIDEBEEK	6	33%	100.489	20.792	21%	6.861	4%	93%	0%	3%
VL05_5	IEPERLEE + VERWENZEN KANAAL IEPERKOMEN	5	33%	150.871	56.870	38%	18.767	5%	88%	0%	7%
VL08_7	IJZER I	5	33%	267.561	0	0%	0				
VL21_8	IJZER II	6	33%	60.750	27.371	45%	9.032	48%	44%	2%	5%
VL17_174	LOKAN AAL	6	33%	73.981	0	0%	0				
VL11_10	MARTJEVAART	6	33%	440.141	199.791	45%	65.931	9%	85%	1%	5%
VL05_12	POPERINGEVART	4	50%	278.890	66.458	24%	33.229	9%	85%	1%	6%
VL11_13	VEURNE AMBACHT POLDER WATERLOPEN	6	33%	517.131	0	0%	0				
OWL-code	Opper vlakte waterlichaam	Gebiedsgerichte prioritering	Pland oelstelling SGBP3 (%)	Netto Emissie (kg P)	Reductiedoel P (kg)	Reductiedoel tov Emissie (%)	Pland oelstelling P (kg)	Bijdrage huishoudens P (%)	Bijdrage landbouw P (%)	Bijdrage bedrijven & dienst en P (%)	
VL05_2	GROTE KEMME LBEEK	4	50%	8.363	6.8648	82%	3.432	37%	62%	1%	
VL21_1	BLANKAART WATERLOPEN	3	100%	5.397	4.879	90%	4.879	28%	72%	0%	
VL17_15	HAVENGEUL IJZER	5	Geen kwantificeerbaar reductiedoel					*	*	*	
VL05_4	HEIDEBEEK	6	33%	2.980	2.072	70%	684	41%	58%	1%	
VL05_5	IEPERLEE + VERWENZEN KANAAL IEPERKOMEN	5	33%	4.379	3.536	81%	1.167	30%	69%	1%	
VL08_7	IJZER I	5	33%	12.399	0	0%	0				

VL21_8	IJZER II	6	33%	12.399	0	0%	0			
VL17_174	LOKAN AAL	6	33%	2.885	2.253	78%	744	9%	75%	16%
VL11_10	MARTJ EVAART	6	33%	12.802	11.254	88%	3.714	41%	54%	5%
VL05_12	POPERINGEVAART	4	50%	8.876	6.132	69%	3.066	43%	54%	3%
VL11_13	VEURNE AMBACHT POLDER WATERLOPEN	6	33%	48.841	41.997	86%	13.859	10%	90%	0%

Actie IJzer - 2.1: Sensibiliseren en begeleiden rond pesticiden aan de Steenbeek en Ronebeek.

- SGBP 2022-2027: 7B_E_0029
- Minder pesticiden in de Blankaartvijver zorgt voor een langere innamemogelijkheid van ruw oppervlaktewater voor drinkwaterproductie.
- OWL code en naam: L217_0212

Actie IJzer - 2.2: Sensibiliseren en begeleiden rond pesticiden aan de Poperingevaart en Vleterbeek.

- SGBP 2022-2027: 7B_E_0030
- Minder pesticiden in de Poperingevaart en dus ook minder in de IJzer zorgt voor een langere innamemogelijkheid van ruw oppervlaktewater voor drinkwaterproductie.
- OWL code en naam: VL05_12 Poperingevaart en L107_12 Vleterbeek

Actie IJzer - 2.3: Sensibiliseren en begeleiden over pesticiden aan de Grote Kimmelbeek tussen Vlamertinge en Reningelst.

- SGBP 2022-2027: 7B_E_0031
- Minder pesticiden in de Grote Kimmelbeek en dus ook minder in de IJzer zorgt voor een langere innamemogelijkheid van ruw oppervlaktewater voor drinkwaterproductie.
- OWL code en naam: L107_10 Kimmelbeek

Actie IJzer - 2.4: Gecoördineerde handhaving van calamiteiten veroorzaakt door meststoffen aan de Hollebeek, Spanebeek en Heidebeek.

- SGBP 2022-2027: 7B_L_0018
- Calamiteiten met meststoffen tegengaan vermindert de belasting van de Poperingevaart met nutriënten.
- OWL code en naam: L217_0111 en L217_0101

Actie IJzer - 2.5: Gecoördineerde handhaving van calamiteiten veroorzaakt door meststoffen aan de Driegoedenbeek, Wanebeek, Paddenbeek en Ganzenbeek.

- SGBP 2022-2027: 7B_L_0020
- Calamiteiten met meststoffen tegengaan vermindert de belasting van de Grote Kimmelbeek met nutriënten.
- OWL code en naam: L217_0132, L217_0121 en L217_0131

Actie IJzer - 2.6: Gecoördineerde handhaving van calamiteiten veroorzaakt door meststoffen aan de Zwartegatbeek, Steenmolenbeek, Velkelokerbeek, Zanddambeek en zijloopje Steenbeek.

- SGBP 2022-2027: 7B_L_0023
- Calamiteiten met meststoffen tegengaan vermindert de belasting van de Blankaartvijver met nutriënten.
- OWL code en naam: L217_0212

Actie IJzer - 2.7: Maatregelen tegen erosie uitvoeren voor de Bollaertbeek.

- SGBP 2022-2027: 8B_A_0152
- Landinrichtingsproject Waterlandschap "robuuste waterlopen Westhoek" en Leader project Kleine Kimmelbeek en Bollaertbeek
- OWL code en naam: L107_5 Bollaertbeek en L107_6 Dikkebusbeek

Actie IJzer - 2.8: Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in het afstroomgebied van de Kimmelbeek.

- SGBP 2022-2027: 8B_A_0170
- Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen die gesubsidieerd worden via het Erosiebesluit (uitvoeren concrete erosiebestrijdingswerken, aanwerving erosiecoördinatoren en opmaak gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen) en via Beheerovereenkomsten erosiebestrijding. Het betreft minstens percelen langs de Pandoenbeek en de Franse beek. Momenteel zijn onderhandelingen nog lopende om potentieel erosiebestrijdingswerken uit te voeren aan de Zoetendaelstraat te Poperinge.
- OWL code en naam: L107_10 KEMMELBEEK

Actie IJzer - 2.9: Maatregelen tegen erosie uitvoeren voor de Vleterbeek (ook in FR) en Robaartbeek.

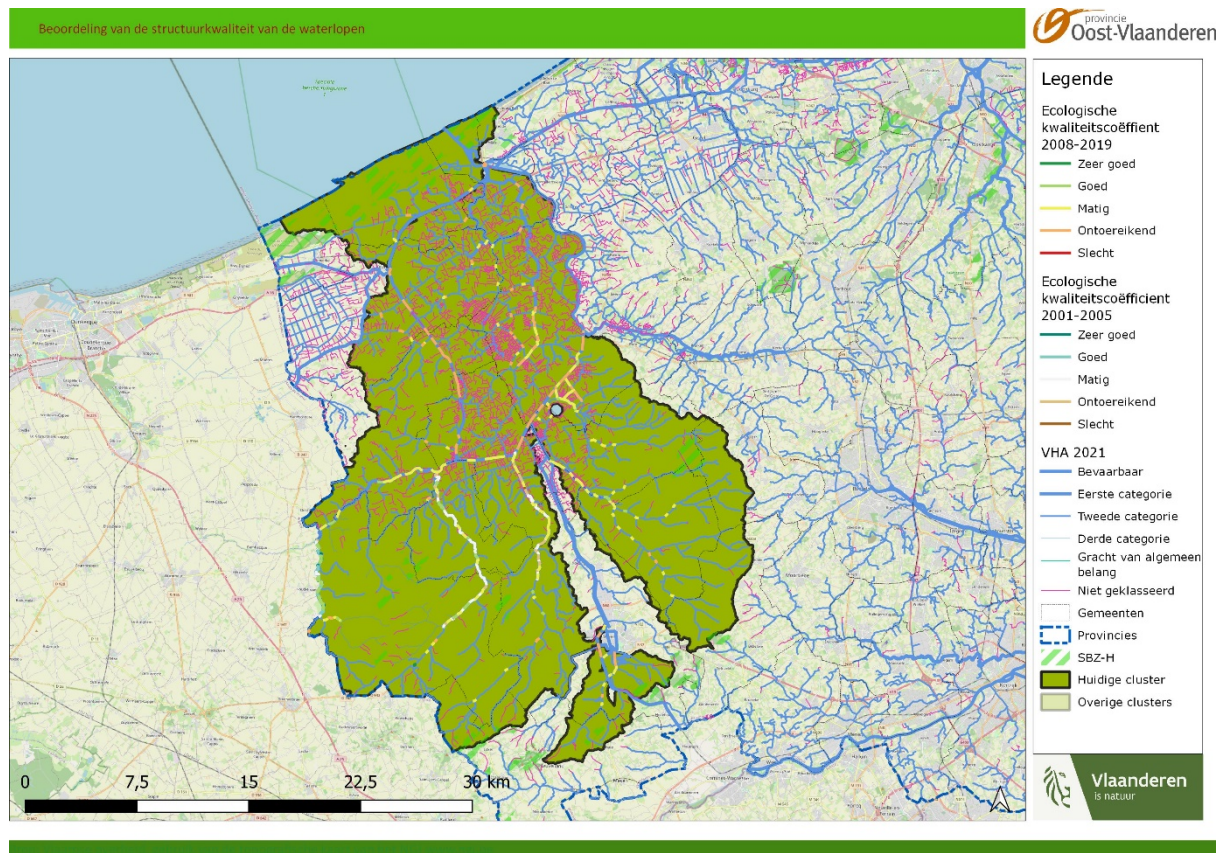
- SGBP 2022-2027: 8B_A_0171
- Erosiebestrijdingsmaatregelen houden sediment uit de gecontroleerde overstromingsgebieden en voorkomen dat deze moeten geruimd worden. Minder afspoeling betekent minder fosfor en pesticiden in de waterlopen en grotere kansen voor de groei van macrofyten.
- OWL code en naam: L217_0112 en L217_0101

Vanuit het strategisch project Waterlandschap worden er in de bovenstroomse Blankaart Waterlopen verschillende acties ondernomen in functie van het sensibiliseren, adviseren en begeleiden van landbouwers inzake Niet-Productieve Investeringssteun, Beheerovereenkomsten als ook ecoregelingen (zowel op het terrein als via infosessies). Een aantal reeds gedetecteerde locaties in die bovenstroomse zone zullen ook opnieuw opengelegd en heringericht worden.

Beschrijven van acties binnen strategie 3: Structuurherstel

Onderstaande kaart (Figuur 67) geeft de beoordeling van de structuurkwaliteit van de waterlopen binnen deze cluster aan de hand van de ecologische kwaliteitscoëfficiënt hydromorfologie. Op de kaart worden de resultaten van twee onderzoekscycli weergegeven. De meest recente werd uitgevoerd in de periode 2008-2019 op relatief korte trajecten binnen het meetnet hydromorfologie. De oudere bevat data van ecologische inventarisaties tussen 2001 en 2005 waarbij volledige waterlopen werden afgestapt. Over het algemeen zijn de waterlopen in deze cluster ontoereikend tot matig op het vlak van

structuurkwaliteit, enkel een stuk van de Heidebeek op de grens ten noorden van Watou en het benedenstroomse deel van de Wanebeek scoren goed (detailniveau hier niet op kaart weergegeven). Hieronder zullen de doelwaterlopen en de waterlopen met actueel voorkomen van kleine modderkruiper meer in detail besproken worden.

Figuur 67: Beoordeling van de structuurkwaliteit van de waterlopen binnen de cluster IJzer (bronnen: meetnet hydromorfologie VMM).

Op de Heidebeek wisselen trajecten met een goede en zeer goede structuurkwaliteit elkaar af. Een aantal van de trajecten die in de oudere onderzoekscyclus (2001-2005) als matig werden beschouwd, evolueerden tot trajecten met goede structuurkwaliteit in de recentere inventarisatie (2008-2019). Enkel aan de zuidzijde van Watou en net stroomop van de monding in de IJzer werd een traject ontoereikend bevonden. Op de IJzer werden minder, maar langere trajecten onderzocht. Van de landsgrens tot aan Reninge worden de meeste trajecten als matig beschouwd. Enkel ter hoogte van Roesbrugge-Haringe werd een traject met goede structuurkwaliteit aangetroffen.

De Poperingevaart werd initieel als matig ingekleurd met een aantal korte ontoereikende trajecten ter hoogte van de centra van Poperinge en West-Vleteren en de monding. In de recentere inventarisatie is enige beterschap zichtbaar en worden afwisselend korte goede en matige stukken aangetroffen. Weliswaar werd niet de volledige loop geïnventariseerd. Stroomopwaarts van Poperinge is de waterloop beter bekend als de Vleterbeek en scoort het stuk waar de Winterbeek in uitmondt zeer goed.

Met uitzondering van een ontoereikend stuk ten zuiden van Vlamertinge en een kort goed traject aan de Hospitaalstraat in Elverdinge, scoren alle trajecten op de Kemmelbeek matig in de recente cyclus. In de oudere beschikbare data werden meer tussenliggende stukken ook geïnventariseerd en bleek de Kemmelbeek ten noorden van Elverdinge eerst ontoereikende en matige trajecten en verder ontoereikende en slechte trajecten af te

wisselen tot haar monding in Reninge. Er lijkt dus enige verbetering in structuurkwaliteit van de beek plaatsgevonden te hebben.

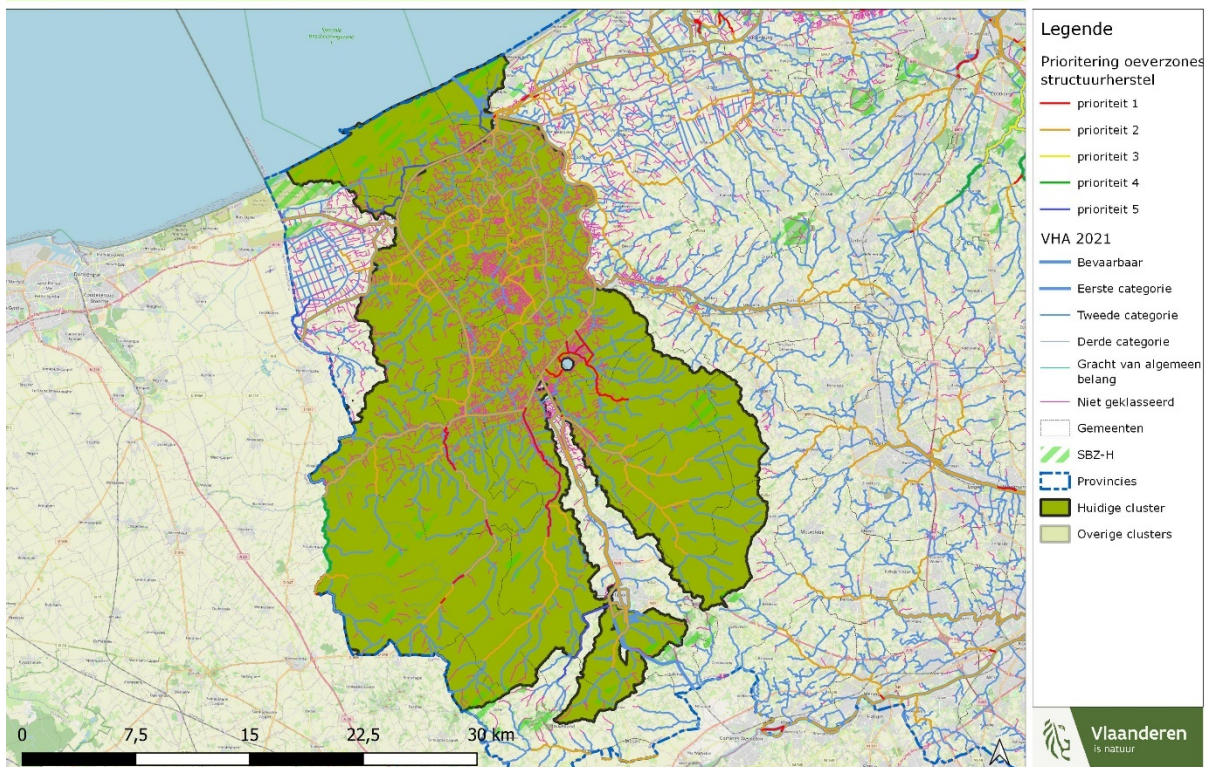
Tussen Reninge en Diksmuide hebben de meeste trajecten op de IJzer een ontoereikende structuurkwaliteit. Tussen de monding van het Kanaal Ieper-IJzer en de grens met Woumen heeft de IJzer een slechte structuurkwaliteit. Enkel net stroomop van Diksmuide worden een aantal trajecten met matige en één traject met goede structuurkwaliteit aangetroffen. Het eerste matige traject op dit deel van de IJzer ligt tussen de mondingen van de Stenensluisvaart en de Houtensluisvaart. De Stenensluisvaart scoort matig met uitzondering van twee korte goede trajecten ter hoogte van de mondingen van de Kerkevaart en het Koevaardeken en een ontoereikend traject aan de monding in de IJzer. Van de Houtensluisvaart werd enkel het deel stroomaf de Kerkebeek geïnventariseerd. De waterloop scoort overwegend ontoereikend met een matig deel aan de monding in de IJzer.

De Martjevaart scoort matig. De Reepdijk en het betreffende stuk Grote Beverdijk stroomop de Alveringemstraat werden niet geïnventariseerd in de hydromorfologische studies.

Met uitzondering van de Reepdijk en de meest stroomopwaartse zones van Vleterbeek en Kimmelbeek, werden alle doellopen voor kleine modderkruiper binnen deze cluster ook een prioriteitsklasse toegewezen voor structuurherstel met oeverzones (Figuur 68). Hierbij wordt volgende conceptuele definitie gebruikt: *“Een oeverzone is de overgangszone tussen land en water waar maatregelen worden getroffen voor het integraal herstellen en beschermen van waterlichamen en het groenblauwe netwerk.”* (Bron: Syntheserapport oeverzones via pers. comm. Stijn Van Onsem, VMM). Dankzij hun multifunctionele karakter en de grote noden op het terrein in Vlaanderen kunnen oeverzones overal een meerwaarde bieden. Er is echter wel een gradatie in wenselijkheid van functies en prioriteit die kan worden weergegeven op basis van een aantal deelmaatlaten. Deze zijn:

- 7) Het reductiedoel of de normafwijking
- 8) Het ambitieniveau – hierbij worden onder andere het soortenbeschermingsplan en de doelenkaarten voor beekprik, kleine modderkruiper en rivierdonderpad in acht genomen.
- 9) De omgevingsdruk (nog in ontwikkeling voor structuurherstel).

De voorlopige prioriteringskaart (Figuur 68) die in dit soortenbeschermingsplan wordt besproken is dus enkel gebaseerd op de eerste twee deelmaatlaten en dit voor de doelenkaarten vóór de aanpassingen die gebeurden in het kader van dit soortenbeschermingsplan. Het resultaat moet dus nog met de nodige voorzichtigheid beoordeeld worden. De precieze locatie en ontwerp van de respectievelijke oeverzones is steeds maatwerk en dient afgestemd te worden op de andere functies. Binnen de aangeduide prioriteitenzones moet dus nog gezocht worden naar de locaties waarop een oeverzone het meest wenselijk is om de structuurkwaliteit te verbeteren en/of te beschermen. Hierbij is prioriteit 1 de hoogste prioriteit.

Figuur 68: Prioriteringskaart voor structuurherstel met oeverzones binnen cluster IJzer.

De Houtensluisevaart stroomaf de Kerkebeek, de Stenensluisevaart stroomaf de Nieuwe-Stedestraat, de Kimmelbeek stroomaf Elverdinge en de Vleterbeek stroomaf West-Vleteren en een stuk binnen de ring van Poperinge kregen prioriteit 1. De Heidebeek kreeg prioriteit 4 toegewezen tussen Watou en haar monding. Dit is dan ook een beektraject dat al een goede tot zeer goede hydromorfologie kent. De overige doellopen kregen prioriteit 2 toegekend.

Binnen deze cluster zijn er al diverse acties ter verbetering van de structuurkwaliteit opgenomen in het bekkenspecifieke deel (IJzerbekken) van het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde 2022-2027. De uitvoering of minstens de opstart is voorzien tegen 2027.

In geval van verhoging van de waterpeilen mag er geen significant negatief effect zijn op omliggende landbouwpercelen. Wanneer dit wel zo is, moet onderzocht worden of er een flankerend beleid voor landbouw gevoerd kan worden. De impact wordt dan vooraf bepaald in een hydrologische studie.

Het is aangeraden om elke maatregel die getroffen wordt op de doellopen of lopen met actueel voorkomen, te toetsen aan de vereisten voor kleine modderkruiper, ook als die soort niet het hoofddoel is van de maatregel. Dit om potentiële negatieve impact te vermijden.

Actie IJzer - 3.1: Optimaliseren van vismigratie en opgroei mogelijkheden voor vissen in de Vleterbeek tussen de Havermuis en de Abelestationsstraat in Poperinge

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0136
- Zie ook Actie 4.5

- Vispasseerbaar maken van stuwen en drempels in droge perioden met laag waterpeil.
- OWL code en naam: L107_12 Vleterbeek en L217_0112

Actie IJzer - 3.2: Ecologische inrichting van de Vleterbeek tussen Zuidlaan en Boescheepseweg in Poperinge (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0137
- Zie ook Actie 4.4
- Aanleg van natuurlijke oevers. Traject van 100m.
- OWL code en naam: L107_12 Vleterbeek

Actie IJzer - 3.3: Ecologische inrichting van de Winterbeek (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0138
- Aanleg van natuurlijke oevers. Traject van 100m.
- OWL code en naam: L217_0112
- Opmerking: De Winterbeek is geen doelloop binnen dit soortenbeschermingsplan. Ze werd hier echter uitzonderlijk wel meegenomen bij de maatregelen omdat zij ook meegenomen zal worden in de studie die binnenkort zal uitgevoerd worden naar vismigratieknelpunten en het oplossen ervan op de Vleterbeek en de Winterbeek. In dat opzicht kan structuurherstel op de Winterbeek bijdragen aan de populatie van de doelsoort door een uitwijkmogelijkheid beschikbaar te maken. Deze studie sluit aan bij Actie 3.1 hierboven.

Actie IJzer - 3.4: Ecologische inrichting van de Grote Kemmelbeek tussen Vlamertinge en Westouter (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0149
- Zie ook Actie 4.2
- OWL code en naam: L217_0132

Actie IJzer - 3.5: Slibruiming in de Houtensluisvaart en de Stenensluisvaart

- SGBP 2022-2027: 8A_E_0427
- Deze waterlopen in het waardevolle Blankaartgebied zijn sterk aangeslibd. Een slibruiming is noodzakelijk voor de ecologische kwaliteit van deze waterlopen en de instandhouding van dit groenblauwe lint.
- OWL code en naam: VL21_1 Blankaart waterlopen

Actie IJzer - 3.6: Ecologische inrichting van de Franse Beek (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0143
- Zie ook actie 4.3
- Aanleg van natuurlijke oevers. Traject van 100m.
- OWL code: L217_0132

Actie IJzer - 3.7: Grote Beverdijkvaart: Klimaatrobuuste inrichting

- SGBP 2022-2027: 8A_E_0425
- Naast de Grote Beverdijkvaart is een zone van ongeveer 7 m eigendom van de VMM. De realisatie van een natuurtechnisch profiel waarbij een winterbed gerealiseerd wordt en maximaal invulling gegeven wordt aan de uitdagingen inzake de realisatie van blauwgroene verbindingen, de versterking van de oeverstabiliteit en het voorkomen van de kans op droogte- en overstromingsschade wordt via het project beoogd.

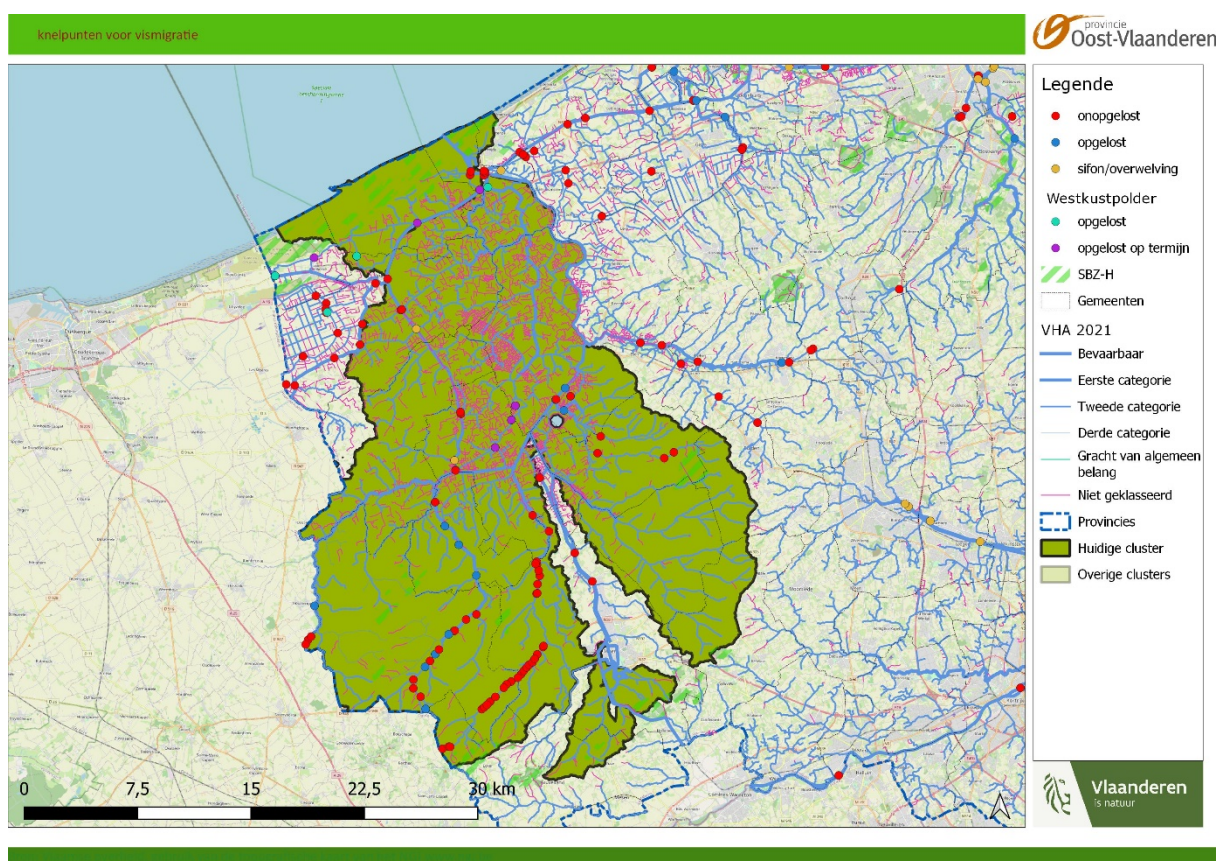
- OWL code: VL11_13

Daarnaast staan binnen deze cluster ook op andere waterlopen ecologische herinrichtingen gepland in het stroomgebiedbeheerplan, onder andere in het Blankaartgebied en in een aantal waterlopen die in de doellopen uitmonden (waaronder de Kemmelbeek). Gezien deze waterlopen zelf geen doelloop zijn, worden zij in dit soortenbeschermingsplan niet verder besproken. Een jaarlijkse stand van zaken over deze en andere acties zal worden gegeven in het Wateruitvoeringsprogramma (WUP). Er zijn ook nog acties gepland vanuit WaterLandSchap binnen deze cluster.

Beschrijven van acties binnen strategie 4: Wegwerken van vismigratieknelpunten

Onderstaande kaart (Figuur 69) en tabel (Tabel 29) geven een overzicht van de vismigratieknelpunten binnen deze cluster. De bekomen informatie uit de vismigratiedatabank is die uit de meest recente export van deze databank en is de situatie eind 2020. Een nieuwe databank is in opbouw en wordt in de loop van 2023 online verwacht. Er konden sinds eind 2020 geen nieuwe gegevens aan de databank toegevoegd worden maar er zijn ondertussen wel enkele knelpunten weggewerkt (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM).

Voor de bespreking van de knelpunten wordt voornamelijk gekeken naar de knelpunten op waterlopen waar één van de soorten aangegeven wordt voor te komen, waterlopen die als doelloop aangegeven werden of waterlopen waar actuele waarnemingen voor bestaan. Zijwaterlopen die in directe verbinding staan met een doelwaterloop kunnen een belangrijke rol spelen als toevluchtsoord bij calamiteiten/vervuiling. Het bespreken van de connectie tussen de zijwaterlopen en de doelwaterloop en/of de aanwezigheid van eventuele vismigratieknelpunten op deze zijwaterlopen valt buiten de doelstelling van deze actieplannen.

Figuur 69: Huidige en voormalige vismigratieknelpunten binnen de cluster IJzer op basis van de vismigratiedatabank (versie eind 2020).

Tabel 29: Vismigratieknelpunten per waterlichaam die opgelost of nog op te lossen zijn volgens de vismigratiedatabank (versie eind 2020).

Afstromzone	Regcode	Waterlichaam	Naam	Totaal vismigratieknelpunten	Opgeloste vismigratieknelpunten
-------------	---------	--------------	------	------------------------------	---------------------------------

Havengeul IJzer	WN.2.	L217_07 1	-	2	0
	WN.2.	L107_37	-	4	0
	BV70	VL17_15	IJzer	1	0
	BV72	VL17_15	Kanaal Plassendale-Duinkerken	1	0
	WN.4.	VL17_15	Vladslovaart	1	0
Veurne Ambacht Polder Waterlopen	WN.3.	VL11_13	Grote Beverdijkvaart	4	0
	WN.3.	L111_18	Grote Beverdijkvaart	1	0
	WN.3.1. 17.	L111_11 07	Steengracht	5	0
	WN.3.1.	L217_03 36	Krommegracht	1	0
	WN.3.1.	L111_11 07	Slijkvaart	2	0
Lokanaal	WN.3.34 .	L217_02 61	Reepdijk	4	1
	BV73	VL17_17 4	Lokanaal	1	0
	WN.3.41 .	L217_02 61	Lolegebeek	1	0
IJzer I	geen	geen	geen	geen	geen
Heidebeek	WY.25.	L117_17	Heidebeek	3	0
	WY.25.	VL05_4	Heidebeek	1	1
Poperingevaart	WY.11.1 3.	L217_01 12	Winterbeek	3	1
	WY.11.	L107_12	Poperingevaart	5	2
	WY.11.	VL05_12	Poperingevaart	6	4
	WY.11.1	L111_15	Heidebeek	1	
	WY.11.8 .	L217_01 01	Hazelbeek	1	0
Grote Kimmelbeek	WY.9.	L217_01 32	Kimmelbeek	4	0
	WY.9.	L107_10	Kimmelbeek	19	0
	WY.9.16 .	L217_01 32	Driegoedenbeek	1	0
	WY.9.	VL05_2	Kimmelbeek	8	0
Ieperlee + Verwezen Kanaal Ieper-Komen	geen	geen	geen	geen	geen
Martjevaart	geen	geen	geen	geen	geen
Blankaart Waterlopen	WY.6.	L107_40	Stenensluisvaart	1	0
	WY.6.	L217_02 12	Stenensluisvaart	2	0
	WY.5.	L217_02 12	Houtensluisvaart	1	0

	WY.6.	VL21_1	Stenensluisvaart	3	2
IJzer II	WY.5.	VL21_8	Houtensluisvaart	2	1

De IJzer is vanaf waar hij België binnenstroomt vanuit Frankrijk tot aan de Knokkestraat en verder stroomafwaarts tot in Diksmuide vrij van vismigratieknelpunten. Op enkele zijlopen van de IJzer die aangeduid zijn als doelloop of loop met actueel voorkomen van kleine modderkruiper vinden we wel vismigratieknelpunten. We beginnen de bespreking van deze waterlopen en hun knelpunten vanaf de waterloop met de meest stroomafwaartse monding in de IJzer en dan verder stroomopwaarts.

Op de Houten- en de Stenensluisvaart vinden we vanaf hun monding in de IJzer tot aan natuurgebied De Blankaart telkens één onopgelost vismigratieknelpunt terug. Op de Houtensluisvaart betreft dit een schuif ter hoogte van een inrichting van Aquafin in een zijweggetje van de Noordbroekstraat. Al het water uit de Blankaart wordt echter geloosd via het gemaal Stenensluisvaart. De schuif staat dan ook altijd dicht, is geen waterafvoerende constructie en is dus in feite geen vismigratieknelpunt (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM). Op de Stenensluisvaart betreft het onopgeloste vismigratieknelpunt het pompgemaal ter hoogte van de Rapestraat. Voor dit pompgemaal is wel een actie in het SGBP 2022-2027 gepland (zie actie 4.1) waarbij oorspronkelijk gesteld werd dat het bestaande gemaal vervangen zou worden door een visvriendelijk gemaal met De Wit-vispassage. Bijkomende info van Maarten Van Aert (VMM) leert ons dat de opdracht voor visvriendelijke pompen in het kader van stroomafwaartse migratie gegeven is en dat er een gepaste oplossing gezocht wordt in de loop van 2023-2024. Een glasaalgoot voor stroomopwaartse migratie is al aanwezig sinds maart 2022. Uiteindelijk zal voor de opwaartse migratie voor alle soorten gekozen worden voor een vislift. Het bestek hiervoor is in opmaak en de aanbesteding is voorzien in 2023. De Stenensluisvaart heeft een dubbele monding. Aan de andere arm is een De Wit vispassage aangelegd aan de stuw. Verder stroomopwaarts op de Stenensluisvaart is ook de stuw aan het vogelkijkplatform aan de Noordbroekstraat op deze manier vispasseerbaar gemaakt. Op de stuurgroep voor dit actieplan heerste onduidelijkheid over de effectiviteit van deze ingreep maar op termijn zal dit knelpunt sowieso verdwijnen omdat het waterpeil in de Blankaart zal verhoogd worden.

Enkele honderden meters stroomopwaarts van de plas van het natuurgebied De Blankaart is volgens de vismigratiedatabank een schot ter hoogte van de Iepersteenweg op de Ronebeek (naam topo-kaart)/Houtensluisvaart (naam VHA) een onopgelost vismigratieknelpunt. Navraag door Katrien Coene (VVPW, Vereniging voor Polders en Wateringen) bij de Zuidijzerpolder leert ons dat dit een balk/schuifstelsel betreft dat dient om water langer vast te houden en sediment de tijd geeft om uit te zakken naar de bodem voordat het naar de Blankaart stroomt. Op de meer dan vijf km Houtensluisvaart/Ronebeek doelloop die daarna nog volgt zijn verder geen vismigratieknelpunten te vinden.

De Kimmelbeek bevat vanaf de monding in de IJzer tot waar de beek de Hospitaalstraat kruist en verder stroomopwaarts nog vele onopgeloste vismigratieknelpunten: 10 op het deel van de Kimmelbeek dat eerst werd vermeld, 22 op het tweede deel. We beginnen de bespreking stroomafwaarts.

Ca. 4 km stroomopwaarts vanaf de monding in de IJzer vinden we volgens de vismigratiedatabank op de Kimmelbeek een eerste onopgelost vismigratieknelpunt terug, een terugslagklep/vloeddeur. Nog eens 1,5 km stroomopwaarts ligt een stuw ter hoogte van de kruising van de Kimmelbeek met de Bernardplaatsstraat, gevolgd door een stuk

van ca. 2,3 km zonder vismigratieknelpunten tot aan de kruising van de beek met de Steenstraat. Vanaf de Steenstraat tot in het centrum van Elverdinge liggen volgens de vismigratiedatabank over een afstand van ca. 2,4 km zeven onopgeloste vismigratieknelpunten, nl. vijf stuwen en twee bodemplaten. Tot hier is de Kemmelbeek geklasseerd als cat. 1, verder stroomopwaarts is ze cat. 2 of lager. Maarten Van Aert en Lies Verstraete (beiden VMM) delen echter mee dat op het deel dat cat. 1 is, alle vismigratieknelpunten opgelost zijn. Zo werd er bijvoorbeeld rond een stuw een bypass aangelegd en werden vaste dammen passeerbaar gemaakt door de aanleg van vishellingen.

Tussen Elverdinge en Vlamertinge zijn op de Kemmelbeek geen vismigratieknelpunten terug te vinden. Vervolgens zijn er tussen Vlamertinge en Reningelst over een afstand van ca. 6 km maar liefst 18 onopgeloste vismigratieknelpunten gesitueerd, nl. 15 stuwen, twee bodemplaten en één duiker. Voor de vismigratieknelpunten tussen Vlamertinge en Westouter vinden we in de SGBP 2022-2027 een actie terug (zie actie 4.2). In de beschrijving van deze actie is alleen sprake van een ecologische inrichting (incl. vismigratie) van een traject van 100m en kan niet afgeleid worden over welk(e) knelpunt(en) het gaat. Lies Verstraete (VMM) lichtte toe dat deze eenvoudige formulering werd gekozen om de actie toch al in het SGBP te kunnen opnemen maar dat eerst nog terreinonderzoek moet uitgevoerd worden om te bepalen wat er precies kan/zal gebeuren. De laatste vier onopgeloste vismigratieknelpunten op de Kemmelbeek bevinden zich net voor de Franse grens en betreffen vier duikers. Ook voor dit stuk, dat in de VHA Kemmelbeek wordt genoemd maar eigenlijk de Franse Beek betreft, vinden we in het SGBP 2022-2027 een basisactie terug (zie actie 4.3).

Van aan de monding van de Poperingevaart in de IJzer tot aan de Grote Markt van Poperinge zijn er maar twee onopgeloste vismigratieknelpunten aanwezig volgens de vismigratiedatabank (deel van de Poperingevaart dat cat. 1 is en tevens loop met actueel voorkomen kleine modderkruiper). Deze zijn gelegen net stroomafwaarts de ring rond Poperinge (Oostlaan) en betreffen een bodemplaats en een onnatuurlijke hindernis. De vismigratieknelpunten op de Poperingevaart waar ze cat. 1 is, werden echter reeds meer dan 10 jaar geleden weggewerkt bij een herinrichting (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM). Verder zijn er op dit stuk wel enkele vismigratieknelpunten die als opgelost geklasseerd zijn in de vismigratiedatabank maar hun opgeloste status te danken hebben aan het feit dat er voorlopig geen structurele ingrepen nodig geacht worden. Het gaat hierbij over een bodemplaats ter hoogte van waar de Poperingevaart de Kruisboomstraat kruist, een schot stroomafwaarts van waar de Hollebeek bij de Poperingevaart komt en een schot net stroomafwaarts de kruising van de beek met de Oostlaan. Ter hoogte van de kruising van de Poperingevaart met de Switch Road is een bodemplaats wel effectief aangepakt door de aanleg van een bekkenpassage met V-vormige overlaten. Normaal gezien zouden er geen structurele knelpunten op dit stuk van de Poperingevaart meer aanwezig zijn (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM).

Stroomopwaarts de Grote Markt van Poperinge tot aan de Franse grens vinden we over een afstand van ca. zes km drie onopgeloste vismigratieknelpunten terug: een duiker ter hoogte van de kruising van de Poperingevaart met de Benedictijnenstraat, een stuw ter hoogte van de Abeelseweg en een onnatuurlijke hindernis net stroomafwaarts het punt waar de Winterbeek bij de Poperingevaart komt. Een stuw ter hoogte van Havermuis en een schot ter hoogte van de Boescheepseweg werden beide reeds aangepakt door de aanleg van een bekkenpassage met V-vormige overlaten. Tussen de Zuidlaan en de Boescheepseweg wordt er in een actie in de SGBP 2022-2027 een ecologische herinrichting gepland waarbij ook aandacht zal worden gegeven aan vismigratie (zie actie 4.4). Voor het optimaliseren van de vismigratie bij lage waterpeilen tussen de Havermuis en de Abelestationstraat is er ook een actie opgenomen in de SGBP (zie actie 4.5). Alle knelpunten zullen er nog eens worden opgelijst en oplossingen zullen worden aangereikt

(pers. comm. Alain Dillen, ANB). Alain Dillen (ANB) vulde verder aan dat ook de vismigratieknelpunten op de zijloop Winterbeek zullen bekeken worden in het kader van actie 4.5. Hoewel deze loop geen doelloop is, is het eerste stuk van de beek al mooi meanderend en kan het optrekbaar maken van deze loop uitwijkmogelijkheden creëren voor vissen, bijvoorbeeld bij verontreinigingen in de hoofdloop.

Waar de Heidebeek, bovenloop van de IJzer, wordt aangegeven als loop waar kleine modderkruiper actueel voorkomt, is alleen een opgelost vismigratieknelpunt terug te vinden, nl. een bodemplaat ter hoogte van de Houtkerkestraat die werd aangepakt door de aanleg van een visdoorgang met stenen helling.

Verder nog binnen de cluster:

Met het stukje van ca. één kilometer doelloop op de Martjevaart zijn geen vismigratieknelpunten geassocieerd.

De resterende onopgeloste vismigratieknelpunten op de Reepdijk zijn volgens de vismigratiedatabank het pompgemaal aan de monding van de Reepdijk in het Lokanaal, een stuw ter hoogte van waar de waterloop de Reningsesteenweg kruist en een schuif ter hoogte van de kruising met de straat Hazewind. Ca. 1,3 km stroomopwaarts van laatstvernoemde knelpunt bevindt zich volgens de vismigratiedatabank ook een opgelost vismigratieknelpunt (schuif) al bestond de oplossing uit de aanleg van een palingpassage/aalgoot. Katrien Coene (VVPW) meldde echter dat er momenteel geen goot ligt en de visserijbiologen van ANB voegden toe dat het leggen van een goot alleen voor paling een oplossing zou zijn. De opgesomde vismigratieknelpunten hebben zowel een functie voor het afwateren van bepaalde gebieden als voor de afname van water voor het waterproductiecentrum De Blankaart (pers. comm. Sam Coulier, Westkustpolder). Op termijn staat het wegwerken van deze stuwen als vismigratieknelpunten bij de Westkustpolder wel op de planning (zie actie 4.6).

In de onmiddellijke omgeving van de Beverdijkvaart zijn geen vismigratieknelpunten te vinden in de vismigratiedatabank.

Een laatste gebied is dat van het Noordschotebroek, dat echter maar deels binnen de afbakening van dit actieplan valt. Voor deze omgeving werd in het verleden door studie bureau TA UW reeds een ontwerp gemaakt in het kader van het wegwerken van vismigratieknelpunten. Het Noordschotebroek werd immers voor enkele vissoorten belangrijk geacht en onder andere beschouwd als mogelijk extra opgroei- en leefgebied voor kleine modderkruiper. Na het finale ontwerp werd het project echter afgevoerd door enkele technische moeilijkheden. De huidige aanwezigheid van de soort in het Noordschotebroek is onzeker en momenteel is er dus geen vrije vismigratie (pers. comm. Alain Dillen, ANB).

In het SGBP 2022-2027 werd volgende actie teruggevonden m.b.t. vismigratieknelpunten binnen deze cluster:

Actie IJzer – 4.1 Vernieuwen van het pompgemaal Stenensluisvaart te Woumen in functie van visvriendelijkheid

- SGBP 2022-2027: 6_I_0108
- Het visvriendelijk gemaal met als capaciteit 0,4m³/sec dient als bypass voor een bestaand niet-visvriendelijk gemaal van 4m³/sec. In het SGBP wordt nog gewag gemaakt van de aanleg van een DeWit-vispassage maar in functie van stroomafwaartse vismigratie is uiteindelijk gekozen voor visvriendelijke pompen. Een gepaste oplossing wordt in de loop van 2023-2024 verwacht (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM). Een glasaalgoot voor stroomopwaartse migratie is al aanwezig sinds maart 2022. Voor de opwaartse migratie voor alle soorten werd

gekozen voor een vislift. Het bestek hiervoor is in opmaak en de aanbesteding is voorzien in 2023.

- OWL code en naam: VL21_1 Blankaart Waterlopen

Actie IJzer – 4.2 Ecologische inrichting van de Grote Kemmelbeek tussen Vlamertinge en Westouter (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0149
- Aanleg van natuurlijke oevers. Traject van 100m. Lies Verstraete (VMM) meldde dat deze eenvoudige geformuleerde acties intenties zijn tot, met een eenheidsprijs ingeschreven in het SGBP. Op basis van terreinonderzoek zullen de specifieke trajecten nog bepaald worden.
- OWL code en naam: L217_0132 (geen OWL naam opgegeven)

Actie IJzer – 4.3 Ecologische inrichting van de Franse Beek (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0143
- Aanleg van natuurlijke oevers. Traject van 100m. Lies Verstraete (VMM) meldde dat deze eenvoudige geformuleerde acties intenties zijn tot, met een eenheidsprijs ingeschreven in het SGBP. Op basis van terreinonderzoek zullen de specifieke trajecten nog bepaald worden.
- OWL code en naam: L217_0132 (geen OWL naam opgegeven)

Actie IJzer – 4.4 Ecologische inrichting van de Vleterbeek tussen de Zuidlaan en de Boescheepseweg in Poperinge (inclusief vismigratie)

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0137
- Aanleg van natuurlijke oevers. Traject van 100m. Lies Verstraete (VMM) meldt dat deze eenvoudige geformuleerde acties intenties zijn tot, met een eenheidsprijs ingeschreven in het SGBP. Op basis van terreinonderzoek zullen de specifieke trajecten nog bepaald worden.
- OWL code en naam: L107_12 Vleterbeek

Actie IJzer – 4.5 Optimaliseren van vismigratie en opgroeimogelijkheden voor vissen in de Vleterbeek tussen de Havermuis en de Abelestationstraat in Poperinge

- SGBP 2022-2027: 8A_D_0136
- Vispasseerbaar maken van stuwen en drempels in droge perioden met laag waterpeil. Alain Dillen (ANB) vulde aan dat deze studie alle knelpunten in kaart moet brengen en voor elk knelpunt een oplossing moet voorstellen. Ook de zijloop Winterbeek zit binnen deze studie vervat. Er is een ontwerp van het bestek en de studie zal in 2023 aanbesteed worden.
- OWL code en naam: L107_12 Vleterbeek, L217_0112 (geen OWL naam opgegeven)

Actie IJzer – 4.6 Wegwerken van vismigratieknelpunten op de Reepdijk

- Het wegwerken van de resterende vismigratieknelpunten op de Reepdijk wordt door de Westkustpolder aangegeven op termijn te gebeuren (in functie van het beschikbare onderhoudsbudget).

Beschrijven van acties binnen strategie 5: Afstemmen van het waterloopbeheer

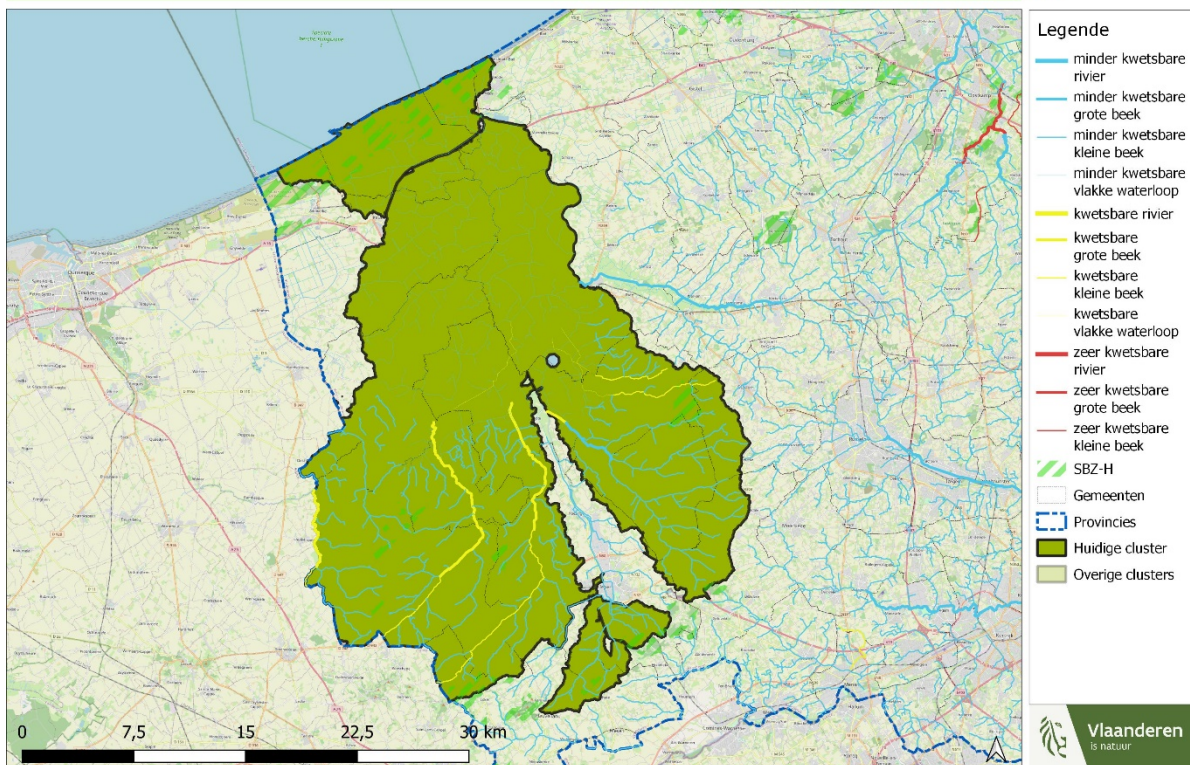
Binnen deze cluster zijn drie polders actief: de Westkustpolder in het noorden, centraal de Zuidijzerpolder langs (vooral ten zuiden van) de IJzer en voor een klein stuk langs de IJzer aan de grens van de cluster ook Polder Bethoostersche Broeken. Het grondgebied van deze laatste polder bevat geen doelwaterloop, maar grenst wel aan een deel van de IJzer met

actueel voorkomen van kleine modderkruiper. Op het grondgebied van de respectievelijke polders beheren zij de waterlopen van tweede en derde categorie. Daarbuiten worden de waterlopen tweede en derde categorie beheerd door de provincie West-Vlaanderen met uitzondering van de waterlopen derde categorie op grondgebied Poperinge die door de stad beheerd worden. De VMM beheert de waterlopen eerste categorie. Hieronder vallen ook de benedenstroomse delen van de Heidebeek, Poperingevaart, Kimmelbeek, Stenensluisvaart en Houtensluisvaart die doellopen zijn voor de kleine modderkruiper. Bevaarbare waterlopen (de IJzer en Lokanaal) worden beheerd door De Vlaamse Waterweg nv.

De provincie West-Vlaanderen geeft zo goed als alle waterlopen die zij beheert jaarlijks een wintermaaibeurt. Zomermaaien gebeurt aanvullend op een aantal kritieke locaties (hoofdafvoer-waterlopen waar een risico is op wateroverlast bij woningen zoals Dikkebusbeek, Keibeek en Kasselrijbeek). Op een aantal locaties tracht de provincie het wintermaaien achterwege te laten. Dit zijn voornamelijk hellende delen van waterlopen waar geen woningen bedreigd worden met wateroverlast. De provincie geeft aan dat er binnen de cluster wel heel wat kansen zijn voor oeverzones en meer extensief beheer van waterlopen, maar dat hiervoor vooralsnog het nodige draagvlak ontbreekt. Dat draagvlak creëren vergt tijd. Daarnaast is het ook zo dat het met de huidige personeelsbezetting onmogelijk lijkt om de onderhoudskaarten op een gedetailleerder niveau aan te passen waardoor het moeilijk is om specifieke waterlopen een ecologisch aangepast beheer te geven.

De Zuidijzerpolder overlegt regelmatig met Agentschap Natuur en Bos en Natuurpunt. Bij deze overlegmomenten kan aangepast beheer voorgesteld worden. Omwille van de meerkost van patroonruiming worden deze nu nog niet toegepast. De polder is bereid het systeem in te voeren mits tegemoetkoming voor de bijkomende kosten voor slibstaalanalyse en werken. Zomermaaibeurten gebeuren enkel in de Grote Kleibeek en het Koeivaardeken. Dit zowel om de afvoer bij piekregenval te garanderen, als om water te kunnen aanvoeren naar het Blankaartgebied.

De Westkustpolder streeft net zoals de Zuidijzerpolder naar een efficiënt beheer en is bereid om een aanpak op maat te voorzien. Wanneer mogelijk tracht de polder telkens slechts één oever en de beekbodem te maaien om op die wijze een rietkraag te behouden. De polder staat open voor dialoog over het natuurlijker inrichten en ontharden van oevers, zolang dit telkens vooraf grondig onderzocht wordt. Zo is op dit moment quasi de helft van de Grote Beverdijk / Reepdijk ingericht met harde oeververdediging. Toen in 2021 een klein deel van de oever daar verzakte, schoof een groter deel van de oever daar meteen volledig af. Waar in hun werkingsgebied natuurverenigingen actief zijn is er onderling constructief overleg met de waterbeheerder.

Figuur 70: Ecologische kwetsbaarheidskaart droogte van de waterlopen binnen de cluster IJzer.

Op de ecologische kwetsbaarheidskaart voor droogte werd binnen deze cluster geen enkele waterloop aangeduid als zeer kwetsbaar. Enkel Reepdijk, Houtensluisvaart, Stenensluisvaart, Heidebeek (vanaf waar zij Vlaanderen binnenkomt in Watou), Poperingevaart (Vleeterbeek inclusief) en Kimmelbeek zijn ingekleurd als ecologisch kwetsbare waterloop op het vlak van droogtegevoeligheid. Deze waterlopen bevinden zich, op de Reepdijk na, allen ten zuiden van de IJzer en zijn doellopen voor kleine modderkruiper. Alle overige beoordeelde waterlopen werden als minder kwetsbaar ingekleurd.¹ Toch is het, zeker in kader van klimaatverandering, belangrijk om de droogteproblematiek in het IJzerbekken aan te pakken en verdroging te vermijden.

Na elke droogteperiode kijkt de provincie West-Vlaanderen de wintermaakaart na en past deze zo nodig aan. Het gebied kent echter een intensief agrarisch gebruik wat maakt dat de vraag groot is om tijdens de wintermaanden maximale drainage toe te laten zodat akkers in het voorjaar "tijdig" berijdbaar zijn. Er is dan ook weinig draagvlak om wintermaaien achterwege te laten. Hier en daar worden al stuwen in de waterloop geplaatst in overleg met aanpalende landbouwers. Deze stuwen zijn echter van het type waarbij de waterloop nog steeds tot op de beekbodem kan leeglopen. Bij het plaatsen van stuwen is

¹ Tijdens de opmaak van dit SBP werden bijkomende waterlopen ingekleurd als doelloop. De ecologische kwetsbaarheidskaart droogte werd echter voordien opgesteld op basis van de toenmalige doellopen. De aanwezigheid van (doelen voor) doelsoorten bepaalde mee of een waterloop al dan niet als kwetsbaar wordt beschouwd. Het is dus mogelijk dat een nieuwe doelloop op dit moment als "niet kwetsbaar voor droogte" wordt beschouwd, maar dat deze bij een herevaluatie van de ecologische kwetsbaarheid wél als kwetsbaar ingekleurd wordt. (Eenzelfde redenering gaat op voor de prioritering voor aanleg van oeverzones besproken in strategie 3.)

het belangrijk rekening te houden met het aandachtspunt dat onderaan dit hoofdstuk wordt meegegeven

De Zuidijzerpolder geeft aan het water op te stuwen waar het kan, binnen de afgesproken kaders. De werking van de Westkustpolder sluit aan op de insteek van hun burens. Ze investeren in waterbeheer dat meer water (voornamelijk stroomopwaarts) vasthouden toelaat en stellen een hoger waterpeil in wanneer de omstandigheden (weersvoorspellingen, maaiveldhoogte etc.) dit toelaten. Verder zet men in op herinrichten van oeverzones en aanpassingen aan de sturing van het waterpeil waardoor waterveiligheid toeneemt en meer flexibiliteit mogelijk is. De Westkustpolder heeft met toenemende verzilting te kampen door de droogte.

De recente ontwikkeling dat watercaptaties uit onbevaarbare waterlopen (vanaf 10m³ per keer) voortaan enkel nog meldingsplicht hebben in heel Vlaanderen, wordt door de polders en wateringens als een knelpunt gezien. Voordien was het binnen hun werkingsgebieden immers zo dat watercaptaties eerst aangevraagd dienden te worden en de polder/watering hier zo controle op kon uitoefenen. Nu er enkel meldingsplicht is, valt deze controle- en beheermogelijkheid weg. Ook de onbepaalde duur van vergunningen voor grondwaterwinningen kan soms problematisch zijn

Actie IJzer - 5.1: (Verder) Inzetten op visreddingen bij werkzaamheden in de bedding van de doelwaterlopen (zoals maaien, ruimingens,...).

- Hiertoe wordt door de polders via onderhoudsbestekken verwezen naar standaardbestek 250 (bladzijden 13-1 en 13-2 in versie 4.1 van april 2019)

Actie IJzer - 5.2: Vermijden zomermaaibeurten waar mogelijk en noodzakelijke ruimingens via patroonruimingens uitvoeren.

Actie IJzer - 5.3: Onderzoeken hoe impact van grondwateronttrekkingens op droogtegevoelige kwetsbare doelwaterlopen kan gemitigeerd worden.

- Grootschalige onttrekking van grondwater dat de waterlopen in normale omstandigheden zou voeden, kan een invloed hebben op de waterstand in die waterlopen. In kaart brengen van de grondwateronttrekkingens en de vergunde debieten in die zones kan een eerste stap zijn in de zoektocht naar droogtemitigerende maatregelen in het stroomgebied.
- De adviesgroep "Droogte" van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid is hiervoor het best geplaatst.

Actie IJzer - 5.4: Toepassen van natuurtechnische methodes in geval van herstelwerken aan oevers.

- Vermijden van het gebruik van schanskorvens en totale beschoeiing.
- Afkalvende oevers versterken door aanplanting van wilgens en/of zwarte elsen kan ook een bijkomend voordeel geven op vlak van structuurkwaliteit. Aanplanting gebeurt idealiter in overleg met de aangelanden.
- Dit gebeurde reeds in de Steenbeek.

Actie IJzer - 5.5: Provinciale onderhoudskaarten op gedetailleerd niveau aanpassen zodat specifiek geselecteerde waterlopen een aangepast beheer kunnen krijgen.

- Binnen de cluster ziet de provincie West-Vlaanderen kansen voor implementatie oeverzones en meer extensief beheer van waterlopen. Dit wordt echter bemoeilijkt door het ontbreken van voldoende draagkracht bij de betrokkenen en tijdsgebrek bij de betreffende provinciale dienst om onderhoudskaarten op een gedetailleerd niveau aan te passen.

Daarnaast is er ook de denkpiste om het waterpeil op de IJzer structureel een aantal centimeter te verhogen om zo meer water te bufferen en verzilting tegen te gaan. Als het peil in de IJzer zelf hoger staat, zullen ook de zijwaterlopen die erin uitmonden minder snel afwateren. De peilverhoging zou geleidelijk moeten gebeuren en het peil mag niet te veel fluctueren om eventuele negatieve impact op natuur in de omgeving te mitigeren. Er is echter nog geen concreet plan voor deze peilverhogingen. Op dit moment wordt met alle actoren van het integraal waterbeheer in het IJzerbekken besproken wat de mogelijke scenario's kunnen zijn, welke impact deze scenario's zouden hebben en hoe eventuele negatieve impact op (landbouw)percelen kan gemitigeerd worden. Er is op moment van dit schrijven nog geen concreet cijfermateriaal over de verschillende scenario's, noch is er een tijdslijn over wanneer dit wel beschikbaar zou zijn.

Een andere denkpiste die nu voorligt is een herindeling van de bovenlopen van de IJzer op vlak van droogtekwaatsbaarheid. Nu is het immers zo dat eventuele captatieverboden uitsluitend op basis van het waterpeil in de IJzer afgekondigd worden. Dit leidt er echter toe dat sommige bovenlopen al droog staan voor een captatieverbod overwogen wordt. Een meer fijnmazige aanpak met een monitoringsnetwerk en bepaling van verschillende kritische waterpeilen lijkt aangewezen. Ook hiervoor is op moment van dit schrijven geen tijdslijn vastgelegd.

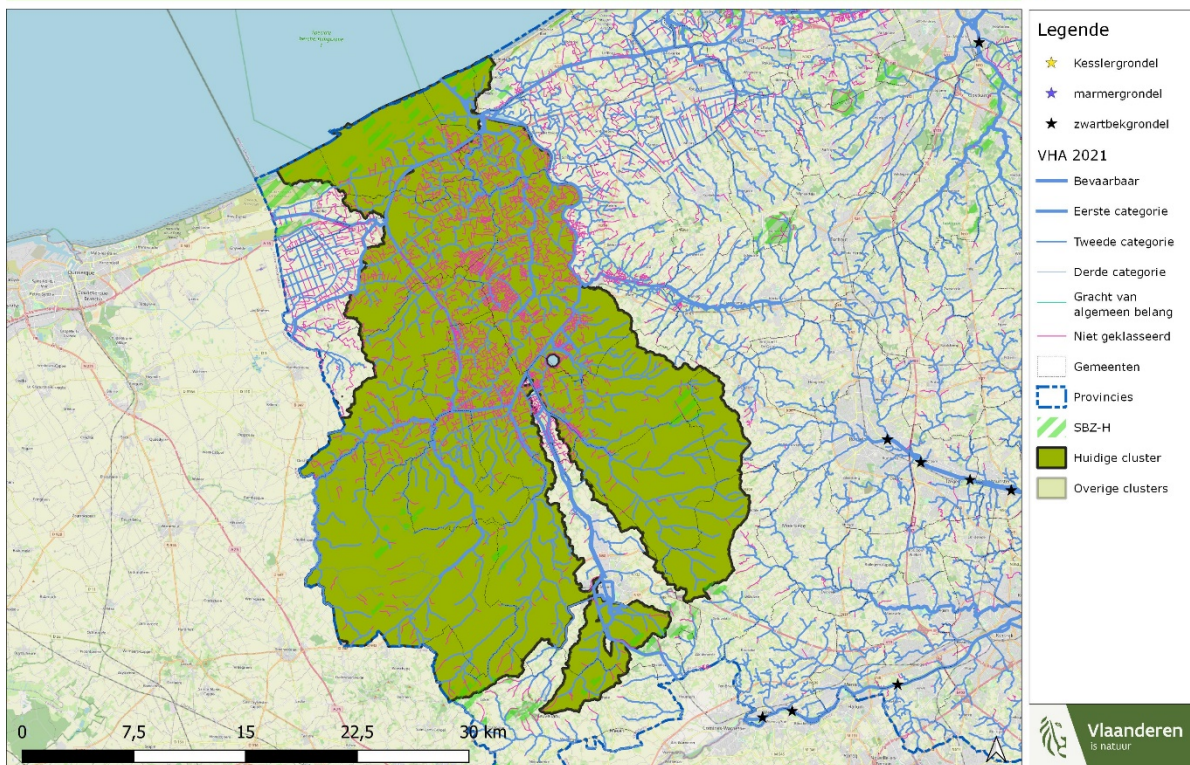
Bij het plaatsen van stuwen in waterlopen, zoals bijvoorbeeld tegen droogte zijn er nog twee belangrijke aandachtspunten. Het meest voor de hand liggende is dat een stuw gewoonlijk een nieuw vismigratieknelpunt vormt.

Daarnaast is het echter ook zo dat het plaatsen van een stuw de kinetiek van een waterloop danig kan veranderen wat nefast is voor stroomminnende soorten. Dit laatste is binnen deze cluster IJzer van ondergeschikt belang, maar toch goed om indachtig te houden. Binnen de cluster IJzer zijn er maar vier natuurlijke waterlopen. Het is in eerste instantie belangrijk om de vismigratiemogelijkheden in deze natuurlijke en alle potentieel natuurlijke waterlopen zo goed mogelijk te beschermen. Wanneer hierop toch een stuw nodig is, dient deze vispasseerbaar aangelegd te worden.

De maatregelen die besproken worden bij strategie 3 over structuurherstel dragen veelal ook bij aan het tegengaan van de verdroging

Beschrijven van acties binnen strategie 6: Beheer van invasieve exoten

In eerste instantie wordt er gefocust op het voorkomen van een aantal invasieve uitheemse vissoorten gezien deze rechtstreeks concurrentie kunnen aangaan met de doelsoorten of hiermee kunnen hybridiseren. Het gaat om zwartbekgrondel, kesslergrondel en marmmergrondel. Binnen deze cluster komen deze soorten momenteel niet voor (Figuur 71).

Figuur 71: Actuele waarnemingen van invasieve uitheemse grondelsoorten in de cluster IJzer.

Naast de aanwezigheid van uitheemse vissen is ook de verspreiding van uitheemse rivierkreeften, Chinese wolhandkrab en Amerikaanse stierkikker geanalyseerd, dit omdat men uit de literatuur weet dat deze soorten een negatieve invloed kunnen hebben op de biodiversiteit en in het bijzonder op de inheemse doelsoorten.

Binnen de cluster van de IJzer worden zowel Chinese wolhandkrab als uitheemse rivierkreeft aangetroffen. Van de uitheemse rivierkreeften is het uitsluitend de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft die werd aangetroffen binnen de cluster, meer specifiek in de Zillebekevijver. De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is wijdverspreid in Vlaanderen, maar de impact op andere soorten lijkt eerder beperkt te zijn (Boets et al. 2012). Er zijn niet meteen beheermethodes voorhanden om deze soort te bestrijden. De Chinese wolhandkrab werd aangetroffen in het kanaal Ieper-IJzer, aan de monding van de IJzer en in het Lokanaal. Deze waterlopen vormen geen doelhabitat. Echter komt de soort vermoedelijk op meer plaatsen voor. Eerder uitgevoerd onderzoek toont aan dat het plaatsen van een krabbensleuf zeer efficiënt is en grote aantallen krabben kan tegenhouden in de stroomopwaartse delen van de waterloop (Schoelynck et al., 2020). Dergelijke krabbensleuf zou er dan ook op termijn moeten voor zorgen dat er nog weinig tot geen krabben meer in de zijwaterlopen of stroomopwaarts gelegen gebieden terechtkomen. Binnen deze cluster is het niet eenvoudig om een geschikte locatie aan te duiden om zo een sleuf te plaatsen. Echter bij de herinrichting en het wegwerken van de migratieknelpunten op onder andere de Kimmelbeek en de Vleterbeek zou men dergelijke constructie kunnen overwegen. Het valt hierbij aan te raden om te werken met een retoursysteem waarbij de krabben terug worden geleid richting de hoofdwaterloop.

Recent werd er ook melding gemaakt van de aanwezigheid van Afrikaanse klauwkikker in Mesen, net buiten de cluster. Echter is de Afrikaanse klauwkikker gekend als een sterk invasieve soort die als generalistische carnivoor kan bestempeld worden waardoor deze

ook een impact kan hebben op vissen waaronder kleine modderkuiper. Het valt dan ook aan te bevelen om meteen actie te ondernemen om deze soort te bestrijden en uit te roeien, ook al ligt die buiten de cluster.

Tot slot is het belangrijk om in te zetten op globale diversiteit en natuurlijkheid van het systeem aangezien dit de aanwezigheid en verspreiding van uitheemse soorten negatief kan beïnvloeden of tegenhouden en aquatische systemen robuuster maakt tegen invasie. Via de hierboven genoemde acties wordt hier toe bij gedragen.

Actie IJzer – 6.1 Uitroeien van de aanwezige populatie Afrikaanse klauwkikker in Mesen.

Hoewel de populatie buiten de cluster gesitueerd is, is het belangrijk om spoedig actie te ondernemen om verdere uitbreiding van deze soort te vermijden.

Beschrijven van acties binnen strategie 7: Herintroductie

Binnen deze cluster worden de besproken doelsoorten niet uitgezet en wordt er dus niet actief aan herintroductie gedaan.

Overzicht van het actieplan voor de cluster IJzer

Vele acties van dit SBP zijn te beschouwen als concretisering en prioriteringen van acties die opgenomen en gebudgetteerd zijn in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027. In de kolom 'Link met SGBP' wordt het nummer vermeld van de SGBP-actie(s) waaronder de betrokken SBP-actie ressorteert. Wanneer het om een nieuwe actie gaat die nog niet in het SGBP staat, blijft deze kolom leeg. In de kolom 'Financiering' wordt verduidelijkt welk(e) budget(ten) word(t)(en) aangesproken voor de financiering van de SBP-actie.

Actienr.	Actietitel	Link met SGBP	Verantwoordelijke(n)	Andere betrokkenen	Financiering
IJzer - 1.1	Saneren van de prioritair overstorten binnen deze cluster		Aquafin, Aquaduin, Fluvius West, Riopact-vennoot, Diksmuide, Heuvelland, Houthulst, Ieper, Lo-Reninge, Poperinge, Vleteren	Vlaamse Milieumaatschappij, Agentschap voor Natuur en Bos	werkingstoelage aan drinkwatermaatschappijen voor bovengemeentelijke sanering, algemene middelen Vlaamse overheid voor toelage gemeentelijke sanering, heffing op waterverontreiniging (grootverbruikers), bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding, lokale financieringsinstrumenten m.b.t. gemeentelijke sanering
IJzer - 1.2	Uitvoeren van de opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsprojecten binnen deze cluster		Aquafin, Aquaduin, Fluvius West, Riopact-vennoot, Diksmuide, Heuvelland, Houthulst, Ieper, Lo-Reninge, Poperinge, Vleteren	Vlaamse Milieumaatschappij, Agentschap voor Natuur en Bos	werkingstoelage aan drinkwatermaatschappijen voor bovengemeentelijke sanering, algemene middelen Vlaamse overheid voor toelage gemeentelijke sanering, heffing op waterverontreiniging (grootverbruikers), bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding, lokale financieringsinstrumenten m.b.t. gemeentelijke sanering
IJzer - 1.3	Onderzoeken van de mogelijkheden voor een versnelde uitvoering van de nog niet opgedragen GUP-projecten binnen deze cluster, die voor dit soortenbeschermingsprogramma belangrijk zijn	7B_I_0084, 7B_I_0095	Aquafin, Aquaduin, Fluvius West, Riopact-vennoot, Diksmuide, Heuvelland, Houthulst, Ieper, Lo-Reninge, Poperinge, Vleteren	Vlaamse Milieumaatschappij, Agentschap voor Natuur en Bos	werkingstoelage aan drinkwatermaatschappijen voor bovengemeentelijke sanering, algemene middelen Vlaamse overheid voor toelage gemeentelijke sanering, heffing op waterverontreiniging (grootverbruikers), bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding, lokale financieringsinstrumenten m.b.t. gemeentelijke sanering

IJzer - 1.4	Aanleggen van de prioritaire IBA's binnen deze cluster		Aquaduin, Fluvius West, Riopact-vennoot, Diksmuide, Heuvelland, Houthulst, Ieper, Loringe, Poperinge, Vleteren	Vlaamse Milieumaatschappij, Agentschap voor Natuur en Bos	algemene middelen Vlaamse overheid voor toelage gemeentelijke sanering, gemeentelijke saneringsbijdrage en – vergoeding, lokale financieringsinstrumenten m.b.t. gemeentelijke sanering
IJzer - 1.5	Aansturen op extra nutriëntverwijdering voor de WZI Boeschepe/Godewaersvelde op de Vletereek in FR	7B_M_0021	Bekkensecretariaat IJzerbekken		
IJzer - 2.1	Sensibiliseren en begeleiden rond pesticiden aan de Steenbeek en Ronebeek	7B_E_0029	Inagro	Lokale landbouwers	
IJzer - 2.2	Sensibiliseren en begeleiden rond pesticiden aan de Poperingevaart en Vletereek.	7B_E_0030	Inagro	Lokale landbouwers	
IJzer - 2.3	Sensibiliseren en begeleiden over pesticiden aan de Grote Kimmelbeek tussen Vlamertinge en Reningelst	7B_E_0031	Inagro	Lokale landbouwers	
IJzer - 2.4	Gecoördineerde handhaving van calamiteiten veroorzaakt door meststoffen aan de Hollebeek, Spanebeek en Heidebeek.	7B_L_0018	Vlaamse Landmaatschappij	Lokale landbouwers	
IJzer - 2.5	Gecoördineerde handhaving van calamiteiten veroorzaakt door meststoffen aan de Driegoedenbeek, Wanebeek, Paddenbeek en Ganzenbeek	7B_L_0020	Vlaamse Landmaatschappij	Lokale landbouwers	
IJzer - 2.6	Gecoördineerde handhaving van calamiteiten veroorzaakt door meststoffen aan de Zwartegatbeek, Steenmolenbeek, Velkelokerbeek, Zanddambeek en zijloopje Steenbeek	7B_L_0023	Vlaamse Landmaatschappij	Lokale landbouwers	
IJzer - 2.7	Maatregelen tegen erosie uitvoeren voor de Bollaertbeek	8B_A_0152	Bekkensecretariaat IJzerbekken	Heuvelland en Ieper, lokale landbouwers	EU financiering : Plattelandsontwikkeling / €51,370.86 voor Bekkensecretariaat IJzerbekken,

					€21,689.92 voor deelnemende gemeenten
IJzer - 2.8	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de Kommelbeek	8B_A_0170	Heuvelland, Poperinge, Ieper, Lo-Reninge	Agentschap voor Natuur en Bos, Erosiecoördinatoren, Vlaamse Landmaatschappij, Departement Omgeving, lokale landbouwers	EU financiering : Plattelandsontwikkeling & Alle Gemeenten
IJzer - 2.9	Maatregelen tegen erosie uitvoeren voor de Vleterbeek (ook in FR) en Robaartbeek	8B_A_0171	Bekkensecretariaat IJzerbekken, Betrokken gemeenten oplijsten	Poperinge, Erosiecoördinatoren, Vlaamse Landmaatschappij, Departement Omgeving, lokale landbouwers	EU financiering : Plattelandsontwikkeling & Alle Gemeenten
IJzer - 3.1	Optimaliseren van vismigratie en opgroei mogelijkheden voor vissen in de Vleterbeek tussen de Havermuis en de Abelestationsstraat in Poperinge	8A_D_0136	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Regulier werkingsbudget (investeringsbudget) Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 3.2	Ecologische inrichting van de Vleterbeek tussen Zuidlaan en Boescheepseweg in Poperinge (inclusief vismigratie)	8A_D_0137	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Regulier werkingsbudget (investeringsbudget) Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 3.3	Ecologische inrichting van de Winterbeek (inclusief vismigratie)	8A_D_0138	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Regulier werkingsbudget (investeringsbudget) Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 3.4	Ecologische inrichting van de Grote Kommelbeek tussen Vlamertinge en Westouter (inclusief vismigratie)	8A_D_0149	Provincie West-Vlaanderen, Provinciale Visserijcommissie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Regulier werkingsbudget (investeringsbudget) Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 3.5	Slibruiming in de Houtensluisvaart en de Stenensluisvaart	8A_E_0427	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	VV035-Groenblauwe infrastructuur – waterlopen, Uitvoering met Blue deal middelen
IJzer - 3.6	Ecologische inrichting Franse Beek (inclusief vismigratie)	8A_D_0143	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Regulier werkingsbudget (investeringsbudget) Provincie West-Vlaanderen

IJzer - 3.7	Grote Beverdijkvaart: Klimaatrobuuste inrichting	8A_E_0425	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	VV035-Groenblauwe infrastructuur – waterlopen, Uitvoering met Blue deal middelen
IJzer - 4.1	Vernieuwen van het pompemaal Stenensluisvaart te Woumen in functie van visvriendelijkheid	6_I_0108	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij
IJzer - 4.2	Ecologische inrichting van de Grote Kommelbeek tussen Vlamertinge en Westouter (inclusief vismigratie)	8A_D_0149	Provincie West-Vlaanderen, Provinciale Visserijcommissie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 4.3	Ecologische inrichting van de Franse Beek (inclusief vismigratie)	8A_D_0143	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 4.4	Ecologische inrichting van de Vleterbeek tussen de Zuidlaan en de Boescheepseweg in Poperinge (inclusief vismigratie)	8A_D_0137	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 4.5	Optimaliseren van vismigratie en opgroeimogelijkheden voor vissen in de Vleterbeek tussen de Havermuis en de Abelestationstraat in Poperinge	8A_D_0136	Provincie West-Vlaanderen	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 4.6	Wegwerken van vismigratieknelpunten op de Reepdijk	geen	Westkustpolder	Agentschap voor Natuur en Bos	Werkingsbudget Westkustpolder
IJzer - 5.1	(Verder) Inzetten op visreddingen bij werkzaamheden in de bedding van de doelwaterlopen (zoals maaien, ruimingen,...).		Provincie West-Vlaanderen, Zuidijzerpolder, Westkustpolder, De Vlaamse Waterweg.		Onderhoudsbudget waterloopbeheerder, Visserijfonds
IJzer - 5.2	Vermijden zomermaai beurten waar mogelijk en noodzakelijke ruimingen via patroonruimingen uitvoeren.		Provincie West-Vlaanderen, Zuidijzerpolder, Westkustpolder, De Vlaamse Waterweg.	Aanpalende landbouwers	Onderhoudsbudget waterloopbeheerder
IJzer - 5.3	Onderzoeken hoe impact van grondwateronttrekkingen op droogtegevoelige kwetsbare		Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid: adviesgroep Droogte	Lokale landbouwers	

	doelwaterlopen kan gemitigeerd worden.				
IJzer - 5.4	Toepassen van natuurtechnische methodes in geval van herstelwerken aan oevers.		Provincie West-Vlaanderen, Zuidijzerpolder, Westkustpolder, De Vlaamse Waterweg.		Onderhoudsbudget waterloopbeheerder
IJzer - 5.5	Provinciale onderhoudskaarten op gedetailleerd niveau aanpassen zodat specifiek geselecteerde waterlopen een aangepast beheer kunnen krijgen.		Provincie West-Vlaanderen	Aanpalende landbouwers	Regulier werkingsbudget Provincie West-Vlaanderen
IJzer - 6.1	Uitroeien van de aanwezige populatie Afrikaanse klauwkikker in Mesen.		Agentschap voor Natuur en Bos		